

Sociální pohřeb – povinnosti obce dle zákona – webinář

Číslo akreditace MV: AK/PV-961/2022 pro úředníky a AK/VE-452/2022 pro vedoucí úředníky

**Název vzdělávacího subjektu:
ACCON human resources management, s.r.o.**

Lektor: Mgr. Jaroslav Šejvl

www.vzdelavaniuradu.cz - kurzy pro průběžné vzdělávání úředníků obcí, měst a krajů

sledujte nabídku kurzů na facebooku: www.facebook.com/ACCONCONSULTING

A thick black L-shaped frame surrounds the text. The top horizontal bar is on the left, the left vertical bar is on the left, and the bottom horizontal bar is on the right, with a vertical bar on the right side.

POHŘBY SJEDNANÉ OBCÍ – SOCIÁLNÍ POHŘBY

Jaroslav Šejvl

Obsah semináře

- Zákon o pohřebnictví / jeho hlavní pilíře a související právní předpisy (vč. podzákonných předpisů).
- Bazální terminologie - vymezení základních pojmů (§ 2).
- Pohřeb sjednaný obcí (tzv. sociální pohřeb) a jeho jednotlivá specifika (§ 5 a další).
- Vybrané právní názory v oboru.
- Další práva a povinnosti obce v pohřebnictví.
- Závěr a diskuse.

Zákon o pohřebnictví

- Hlava první / obecná ustanovení [§ 1 až § 5a]
- Hlava druhá / provozování pohřební služby, krematorium, balzamace a konzervace (§ 6 až § 15)
- Hlava třetí / veřejné pohřebiště (§ 16 až § 25)
- Hlava čtvrtá / dozor nad dodržováním zákona (§ 25a až § 28)
- Hlava pátá / přechodná a závěrečná ustanovení (§ 29 až § 32)
- + část druhá, třetí, čtvrtá, pátá a šestá.

Zákon o pohřebnictví

- Účinnost od 1. ledna 2002:
- Změna: 479/2001 Sb. / Změna: 320/2002 Sb. / Změna: 274/2003 Sb.
- Změna: 122/2004 Sb. / Změna: 67/2006 Sb. / Změna: 41/2009 Sb.
- Změna: 227/2009 Sb. / Změna: 375/2011 Sb. / Změna: 202/2015 Sb.
- Změna: 193/2017 Sb. / Změna: 609/2020 Sb. / Změna: 261/2021 Sb.
- Změna: 284/2021 Sb. / Změna: 149/2023 Sb. / sine
- Zpracováno podle právního stavu ke dni 1. června 2023.

Pohřebnictví

- Multidisciplinarita oboru → relativní složitost, nepřehlednost, nejasnost, obtížná předvídatelnost, (lokální) tradice, přání pozůstalých, málo judikatury.
- Kritické myšlení – ASPI – publikované články – judikatura -
- Pracovník příslušného KÚ (oblast pohřebnictví), Vaši kolegové na obcích, webové stránky MMR + případná konzultace (právní názor není závazný / soud).
- Existují i jiné – odlišné – právní názory a je dobré je mít vždy dobře argumentačně připravené s ohledem na platné právo, místní zvyklosti, povinnosti obce (hospodárnost, efektivita, účelnost, řádný hospodář), ...
- Za chyby nesete odpovědnost pouze Vy.

Kde hledat

- www.zakonyprolidi.cz (zadáte: 256/2001) a → klik → a máte platné, resp. účinné znění se zapracovanými novelizacemi k datu, kdy vyhledáváte (omezení na předchozí verze).
- ASPI – samozřejmě.
- Sbírka zákonů: www.mvcr.cz, ale ...
- Odborná literatura, vzdělávací kurzy, semináře, vzájemná spolupráce, ...

Vybrané související právní předpisy

- Zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- Zák. č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů.
- Vyhl. č. 297/2012 Sb., o náležitostech Listu o prohlídce zemřelého, způsobu jeho vyplňování a předáváním místu určení, a o náležitostech ukončení těhotenství porodem mrtvého dítěte, o úmrtí dítěte a hlášení o úmrtí matky.
- Zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním.
- Zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.
- Zák. č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy.

Vybrané související právní předpisy

- Zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce.
- Zák. č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování.
- Zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízení soudních.
- Vyhl. č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě.
- Vyhl. č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu, příjmení a o změně některých souvisejících zákonů.
- Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích,

Základní podzákoné právní předpisy v pohřebnictví

- Vyhl. č. 277/2017 Sb., o postupu obce při zajištění slušného pohřbení (účinnost od 1. září 2017).
- Vyhl. č. 278/2017 Sb., o stanovení obsahu a rozsahu specializované odborné přípravy zaměřené na odbornou problematiku související s balzamací a konzervací a náležitostí dokladu o jejím absolvování (účinnost od 1. září 2017).

Pohřeb sjednaný obcí / sociální pohřeb

- Sociální pohřeb – tento termín v platném právu neexistuje.
- Ne zcela šťastný, ale používaný terminus technicus.
- Z naší strany běžný úzus = sociální pohřeb je pohřeb sjednaný obcí, a to za podmínek stanovených v § 5 odst. 1 zák. o pohřebnictví.
- Nemusí to být každý pohřeb sjednaný obcí – pozor na vlastní iniciativu.

Vymezení základních pojmů - § 2 písm.

a) zák. o pohřebnictví

- tělem zemřelého mrtvé lidské tělo nebo jeho části do pohřbení, pokud není za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem použito pro potřeby lékařské vědy, výzkumu nebo k výukovým účelům; tělem zemřelého je i tělo mrtvě narozeného dítěte,
- Sdělení MZ č. 96/2001 Sb.m.s., Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny.
- § 113 odst. 1 NOZ: Člověk má právo rozhodnout, jak bude po jeho smrti naloženo s jeho tělem.

Vymezení základních pojmů - § 2 písm.

a) zák. o pohřebnictví

- § 81 odst. 1 zák. o zdrav. službách: Část těla odebranou pacientovi při poskytování zdravotní péče nebo tělo zemřelého, včetně odebraných částí z těla zemřelého, lze uchovat a použít
- a) pro potřeby vědy, výzkumu nebo k výukovým účelům ve zdravotnictví.
- Pro potřeby lze tělo zemřelého, včetně odebraných částí z těla zemřelého použít, pokud:
 - 1. s tím zemřelý za svého života vyslovil podle tohoto zákona prokazatelný souhlas,
 - 2. v případě použití pro potřeby podle odstavce 1 písm. b) nebo d) byla zemřelému za jeho života podána informace o možnosti darování tkání nebo buněk pro tyto účely, jejich odběru, uchování a použití a byly splněny podmínky podle zákona o lidských tkáních a buňkách a
 - 3. nebude zmařen účel pitvy, a to zejména v případech, kdy vzniklo podezření, že příčinou úmrtí je trestný čin nebo sebevražda; jestliže zemřelý za svého života nevyjádřil prokazatelný souhlas, může prokazatelný souhlas vyslovit osoba blízká zemřelému.

Vymezení základních pojmů - § 2 písm.

a) zák. o pohřebnictví

- § 81 odst. 5 zák. o zdrav. službách :
- Prokazatelným vyslovením souhlasu s uchováním a použitím části těla pacienta nebo těla zemřelého, včetně odebraných částí z těla zemřelého, se rozumí
- a) písemný souhlas pacienta nebo zemřelého vyslovený za jeho života nebo osoby blízké zemřelému s jejich úředně ověřeným podpisem, nebo
- b) záznam o souhlasu pacienta vysloveného ve zdravotnickém zařízení; záznam podepíše pacient a zdravotnický pracovník; pokud pacient s ohledem na svůj zdravotní stav nemůže záznam podepsat, stvrdí jeho nepochybný projev vůle svým podpisem zdravotnický pracovník a osoba blízká pacientovi, a není-li přítomna, svědek; v záznamu se uvede způsob, jakým pacient svou vůli projevil a zdravotní důvody bránící podpisu pacienta. Písemný souhlas nebo záznam o vyslovení souhlasu a záznam o podání informace podle odstavce 2 písm. a) bodu 1 nebo odstavce 2 písm. b) bodu 2 je součástí zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi; součástí souhlasu je určení účelu použití.

Vymezení základních pojmů - § 2 písm.

a) zák. o pohřebnictví

- § 81 odst. zák. o zdrav. službách:
- (6) Část těla pacienta nebo tělo zemřelého, včetně odebraných částí z těla zemřelého, lze uchovat a použít, pouze pokud nedojde k ohrožení zdraví jiného člověka. Za tím účelem se posoudí zdravotní způsobilost pacienta nebo zemřelého. Za posouzení zdravotní způsobilosti, pokud z jiných právních předpisů nevyplývá jinak, odpovídá poskytovatel, který poskytuje zdravotní služby, v rámci kterých byl proveden odběr.
- (7) Použití části těla pacienta nebo tělo zemřelého, včetně odebraných částí z těla zemřelého, nemůže být pro nikoho zdrojem finanční ani jiné náhrady, popřípadě jiných výhod. To nebrání poskytnutí úhrady účelně, hospodárně a prokazatelně vynaložených výdajů vzniklých v přímé souvislosti s nakládáním s částí těla pacienta nebo tělem zemřelého, včetně částí z těla zemřelého, to je s jejich opatřováním, vyšetřením, skladováním a zpracováním.

Vymezení základních pojmů - § 2 písm. a) zák. o pohřebnictví

- Tělo mrtvě narozeného dítěte.
- Tělem zemřelého se pro potřeby zákona o pohřebnictví rozumí i „*plod narozený bez známek života, jehož hmotnost je 500 g a více, nelze-li porodní hmotnost určit, narozený po dvacátém druhém dokončeném týdnu těhotenství, a nelze-li délku těhotenství určit, nejméně 25 cm dlouhý, a to od temene hlavy k patě.*“
- Srov. příloha k Vyhl. č. 297/2012 Sb., o listu o prohlídce zemřelého, ve znění pozdějších předpisů (nečíslovaná poznámka pod čarou pro účel vyplnění listu).

Vymezení základních pojmů - § 2 písm. b) zák. o pohřebnictví

- jinými lidskými pozůstatky plod po potratu, včetně biologických zbytků potratu, není-li možné je od plodu oddělit, podle zvláštního právního předpisu; jiným lidským pozůstatkem je vždy plod po umělém přerušení těhotenství,

Vymezení základních pojmů - § 2 písm. b) zák. o pohřebnictví

- § 82 odst. zák. o zdrav. službách:
- (1) Při nakládání s plodem po potratu, který nebyl jako jiný lidský pozůstatek vydán k pohřbení postupem podle zákona o pohřebnictví, a dále s plodovým vejcem bez plodu, plodovým lůžkem (placentou) nebo těhotenskou sliznicí, které byly vyňaty nebo vypuzeny z těla ženy, se obdobně použijí ustanovení § 81 s tím, že plod po potratu lze použít pouze pro potřeby vědy, výzkumu nebo k výukovým účelům.
- (2) Plodem po potratu se rozumí plod, který po úplném vypuzení nebo vynětí z těla matčina neprojevuje ani jednu ze známek života a současně jeho porodní hmotnost je nižší než 500 g, a pokud ji nelze zjistit, jestliže je těhotenství kratší než 22 týdnů. Biologickými zbytky potratu se především rozumí placenta a těhotenská sliznice.

Vymezení základních pojmů - § 2 písm. b) zák. o pohřebnictví

- § 91 odst. zák. o zdrav. službách: Plody po potratu, které nebyly jako jiné lidské pozůstatky vydány k pohřbení postupem podle zákona o pohřebnictví, se zpopelňují v krematoriu odděleně od anatomicko-patologického odpadu, a to na základě smlouvy uzavřené mezi poskytovatelem a provozovatelem krematoria.

Vymezení základních pojmů - § 2 písm. b) zák. o pohřebnictví

- Jinými lidskými pozůstatky se rozumí vždy plod po umělém ukončení těhotenství.
- Ze slov „úplné vypuzení nebo vynětí z těla matčina“ citovaného ustanovení sice jednoznačně vyplývá, že jde jednak o plod ze spontánního (samovolného) potratu a i o plod z „umělého“ potratu, to je z přerušení těhotenství ze zdravotních důvodů nebo na žádost ženy.

Vymezení základních pojmů - § 2 písm. c) zák. o pohřebnictví

- lidskými pozůstatky tělo zemřelého a jiné lidské pozůstatky = tělem zemřelého mrtvé lidské tělo nebo jeho části do pohřbení, pokud není za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem použito pro potřeby lékařské vědy, výzkumu nebo k výukovým účelům; tělem zemřelého je i tělo mrtvě narozeného dítěte + jinými lidskými pozůstatky plod po potratu, včetně biologických zbytků potratu, není-li možné je od plodu oddělit, podle zvláštního právního předpisu; jiným lidským pozůstatkem je vždy plod po umělém přerušení těhotenství,
- § 2a + § 2b = § 2c

Vymezení základních pojmů - § 2 písm. d) a e) zák. o pohřebnictví

- d) lidskými ostatky lidské pozůstatky po pohřbení (*kdy je tedy pohřbeno a jak vlastně může být pohřbeno?*),
- e) pohřbením uložení lidských pozůstatků do hrobu nebo hrobky na pohřebišti nebo jejich zpopelnění v krematoriu,

Vymezení základních pojmů - § 2 písm. f) a g) zák. o pohřebnictví

- f) veřejným pohřebišťem prostor určený k pohřbení lidských pozůstatků nebo uložení lidských ostatků v podobě míst pro hroby a hrobky nebo úložiště jednotlivých uren nebo rozptylové či vsypové louky nebo jejich kombinace,
- g) hrobovým místem místo na pohřebišti určené pro zřízení hrobu nebo hrobky nebo vyhrazené místo v úložišti jednotlivých uren, nebo na vsypové louce,

Ne vše jsou hrobová místa

- Hrob.
- Hrobka – podzemní, kaplová, klenutá.
- Společná hrobka / osárium.
- Urnový hrob.
- Schránka na hrobě nebo hrobce.
- Kolumbárium – destička, schránka (sklo).
- Vsypová loučka.
- Kenotaf a hrob v dáli.

Kam lze pohřbít?

Kam lze pohřbít?

Kam lze pohřbít?

Kam lze pohřbít?

Kam lze uložit?

Kam lze uložit?

Kam lze uložit i pohřbít?

Vymezení základních pojmů - § 2 písm. h) a i) zák. o pohřebnictví

- h) balzamací úprava lidských pozůstatků zamezující rozvoji posmrtných změn vyvolaných hnilobnými bakteriemi nebo hmyzem,
- i) konzervací úprava lidských pozůstatků zpomalující rozvoj posmrtných změn vyvolaných hnilobnými bakteriemi nebo hmyzem,

Vymezení základních pojmů - § 2 písm. j) zák. o pohřebnictví

- j) úpravou těla zemřelého jeho úprava před pietním uložením do konečné rakve, zejména umývání, holení, stříhání, kosmetické úpravy a oblečení do šatů nebo rubáše,
- k tomu srov. Vyhl. č. 277/2017 Sb., o postupu obce při zajištění slušného pohřbení

Vymezení základních pojmů - § 2 písm. k) zák. o pohřebnictví

- k) konečnou rakví pevně zavřená rakev s lidskými pozůstatky určená pro jejich pohřbení, vyrobená z dřevěných desek nebo desek na bázi dřeva a splňující kritéria pevnosti rakve pro pohřbení nebo alespoň parametry ve shodě s určenou normou, definovanou v § 4a zákona o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů,
- ČSN 49 3160 – 1: obecné a mechanické požadavky a značení rakví;
- ČSN 49 3160 – 2: zvláštní požadavky na kremační rakve a
- ČSN 49 3160 – 3: zvláštní požadavky na rakve do hrobu nebo hrobky.

§ 4a)

- (1) Otevřít konečnou rakev s lidskými pozůstatky nebo urnu s lidskými ostatky je oprávněn pouze vypravitel pohřbu.
- (2) Otevřít hrob nebo hrobku na pohřebišti nebo provádět exhumaci je oprávněn pouze provozovatel pohřebiště nebo osoba uvedená v řádu pohřebiště podle § 19 odst. 2 písm. k) nebo provozovatel pohřební služby podle podmínek uvedených v řádu pohřebiště podle § 19 odst. 2 písm. l).
- (3) Odstavci 1 a 2 není dotčeno oprávnění státního zástupce podle zvláštního právního předpisu

Vymezení základních pojmů - § 2 písm. k) zák. o pohřebnictví

- ČSN 49 3160 Rakve, která byla přijata v roce 2015.
- Rakve používané v České republice smějí být z hlediska nároků spojených se zpopelňováním a pohřbíváním do země vyráběny z jakéhokoli materiálu (dřevo, papír, ratan apod.), pokud splní podmínky pevnosti, hygieny a ochrany životního prostředí.
- V zájmu ochrany životního prostředí, zdraví obyvatelstva a zachování piety je cílem ustanovení omezit užití konečných rakví, které nejsou vyrobeny z desek na bázi dřeva nebo dokonce neodpovídají citované technické normě.

Vymezení základních pojmů - § 2 písm.

I) zák. o pohřebnictví

- I) totožností jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození a státní příslušnost zemřelého,

Vymezení základních pojmů - § 2 písm. m) zák. o pohřebnictví

- m) exhumací vyzdvižení lidských ostatků nebo urny s lidskými ostatky z pohřebiště,
- § 22 odst. 4: Před uplynutím tlecí doby mohou být do téhož hrobu uloženy další lidské pozůstatky, pokud je možné je umístit nad úroveň naposledy pohřbených lidských pozůstatků a vrstva ulehlé zeminy nad rakví bude činit nejméně 1 m.
- § 22 odst. 5: Před uplynutím tlecí doby mohou být lidské ostatky exhumovány na žádost nájemce hrobového místa jen se souhlasem krajské hygienické stanice, nebo nařídí-li exhumaci v trestním řízení předseda senátu nebo státní zástupce. Bez ohledu na uplynutí tlecí doby doloží nájemce hrobového místa k žádosti o exhumaci vždy skutečnost úmrtí podle odstavce 2 a písemný souhlas osoby uvedené v § 114 odst. 1 občanského zákoníku. Náklady na exhumaci hradí ten, kdo o ni požádal; provozovatel pohřebiště zajistí při exhumaci provoz na pohřebišti tak, aby nebyl narušen veřejný pořádek a aby byl vyloučen přenos možné nákazy.

Vymezení základních pojmů - § 2 písm. m) zák. o pohřebnictví

- § 22 odst. 6: Pokud jsou lidské ostatky uloženy v hrobu nebo hrobce, není třeba k jejich přemístění v rámci hrobu nebo hrobky, nemá-li být rakev otevřena, souhlasu krajské hygienické stanice.
- § 22 odst. 7: Lidské ostatky je možné uložit na veřejném pohřebišti, popřípadě exhumovat, vždy jen se souhlasem provozovatele pohřebiště a způsobem, který odpovídá podmínkám pohřbívání a exhumace na daném veřejném pohřebišti.

Vymezení základních pojmů - § 2 písm. n) zák. o pohřebnictví

- n) oznámením úmrtí informování o úmrtí alespoň jedné z osob uvedených v § 114 odst. 1 občanského zákoníku,
- § 114 odst. 1 NOZ: Člověk je oprávněn rozhodnout, jaký má mít pohřeb. Nezanechali o tom výslovné rozhodnutí, rozhodne o jeho pohřbu manžel zemřelého, a není-li ho, děti zemřelého; není-li jich, pak rozhodnou rodiče a není-li jich, sourozenci zemřelého; nežijí-li, pak rozhodnou jejich děti a není-li ani jich, pak kterákoli z osob blízkých; není-li žádná z těchto osob, pak rozhodne obec, na jejímž území člověk zemřel.

Vymezení základních pojmů - § 2 písm. o) zák. o pohřebnictví

- o) identifikací jiných lidských pozůstatků písemné potvrzení poskytovatele zdravotních služeb o potratu obsahující údaje o stáří plodu v týdnech, je-li známo, jeho pohlaví, pokud ho lze určit, datum potratu, je-li známo, nebo datum ukončení těhotenství a jméno, popřípadě jména, a příjmení matky,
- § 30 odst. 2: Pokud se v tomto zákoně požaduje předložení listu o prohlídce zemřelého, nahrazuje jej u těla plodu po ukončení těhotenství, které vykazovalo známky života, identifikace obdobná identifikaci jiných lidských pozůstatků.

Vymezení základních pojmů - § 2 písm. o) zák. o pohřebnictví

- p) vypravitelem pohřbu fyzická nebo právnická osoba sjednávající pohřbení do 96 hodin od oznámení úmrtí nebo obec zajišťující pohřbení podle § 5 odst. 1 až 3.
- § 114 odst. 2 NOZ: Náklady pohřbu a opatření pohřebiště se hradí z pozůstalosti. Pokud pozůstalost nestačí ke krytí nákladů toho způsobu pohřbu, jaký si zesnulý přál, musí být pohřben alespoň slušným způsobem podle místních zvyklostí.

§ 4 (zákaz manipulace s lidskými pozůstatky a ostatky)

- (1) S lidskými pozůstatky a s lidskými ostatky musí být zacházeno důstojně a tak, aby nedošlo k ohrožení veřejného zdraví nebo veřejného pořádku; z těchto důvodů je zakázáno
- a) upravit, konzervovat, balzamovat nebo vystavit tělo zemřelého nakažené morem, cholerou, žlutou zimnicí, pravými neštovicemi, skvrnivkou a hemoragickou horečkou typu Lassa, Marburg a Ebola, nebo dalšími infekčními onemocněními, vyvolanými jinými vysoce rizikovými biologickými agens a jejich toxiny, která stanoví opatřením obecné povahy příslušný orgán ochrany veřejného zdraví; tělo zemřelého ve stavu pokročilého rozkladu nebo nakažené nebezpečnou nemocí smí být uloženo pouze do konečné rakve, a to v transportním vaku,
- b) právníckým nebo podnikajícím fyzickým osobám konzervovat, balzamovat nebo vystavovat tělo zemřelého, a to i konzervované nebo balzamované, bez souhlasu zemřelé osoby,

§ 4 (zákaz manipulace s lidskými pozůstatky a ostatky)

- c) vystavovat lidské pozůstatky před pohřbením, s výjimkou nekonzervovaného těla zemřelého, které může být vystaveno v otevřené rakvi do 1 týdne od úmrtí, a s výjimkou konzervovaného těla zemřelého, které může být vystaveno v otevřené rakvi i po uplynutí 1 týdne od úmrtí,
- d) fyzickým osobám odstraňovat z těla zemřelého nesnímatelné náhrady,
- e) trvale uložit lidské pozůstatky nebo je zpopelnit jiným způsobem než uvedeným v § 2 písm. e) zák. o pohřebnictví,

§ 4 (zákaz manipulace s lidskými pozůstatky a ostatky)

- f) zacházet s lidskými pozůstatky nebo lidskými ostatky způsobem dotýkajícím se důstojnosti zemřelého nebo mravního cítění veřejnosti,
- g) neoprávněně otevřít konečnou rakev s lidskými pozůstatky nebo urnu s lidskými ostatky, a
- h) neoprávněně otevřít hrob nebo hrobku nebo neoprávněně provádět exhumaci.

§ 4 odst. 3

- Poskytovatel zdravotních služeb, který poskytuje jednodenní nebo lůžkovou péči podle zvláštního právního předpisu, a poskytovatel sociálních služeb podle § 34 odst. 1 písm. c) až f) zákona o sociálních službách, který
 - a) má zřízeno oddělení patologie nebo oddělení soudního lékařství, musí
 - 1. předat lidské pozůstatky provozovateli pohřební služby nebo vypraviteli pohřbu nebo osobě provádějící balzamací či konzervaci umyté a, byla-li provedena pitva, zašité po jejím dokončení, je-li to možné,
 - 2. bezúplatně zajistit pro osoby uvedené v bodu 1 možnost úpravy těla zemřelého a uložení lidských pozůstatků do rakve ve vhodné místnosti a umožnit jim nezbytnou hygienickou očistu,
 - b) nemá zřízeno oddělení patologie nebo oddělení soudního lékařství, musí bezúplatně zajistit provozovateli pohřební služby nebo vypraviteli pohřbu nebo osobě provádějící balzamací či konzervaci možnost úpravy těla zemřelého ve vhodné místnosti a umožnit jim nezbytnou hygienickou očistu.

§ 4 odst. 4

- Jestliže došlo k úmrtí ve zdravotnickém zařízení nebo v zařízení sociálních služeb, nese poskytovatel uvedený v odstavci 3 po dobu 48 hodin od úmrtí náklady spojené s uložením lidských pozůstatků. Byla-li provedena pitva, počítá se lhůta 48 hodin od jejího ukončení. Pokud bylo v době podle věty první zajištěno pohřbení, nese poskytovatel náklady spojené s uložením lidských pozůstatků jen do doby zajištění pohřbení. Po uplynutí této lhůty nese náklady spojené s uložením lidských pozůstatků ve zdravotnickém zařízení nebo zařízení sociálních služeb a s jejich přepravou nebo uložením u jiné osoby vypravitel pohřbu.

§ 4 odst. 5

- Pokud po uplynutí 48 hodin od úmrtí nemůže poskytovatel uvedený v odstavci 3 zajistit uložení lidských pozůstatků ve vlastním zařízení, zajistí jejich uložení u jiného poskytovatele uvedeného v odstavci 3 nebo u provozovatele pohřební služby; přitom si počínají tak, aby náklady spojené s přepravou a uložení lidských pozůstatků do pohřbení výrazně nepřevýšily obvyklé provozní náklady příslušného poskytovatele zdravotních nebo sociálních služeb za jejich chlazení, popřípadě mrazení.

§ 5 odst. 1

- Nesjedná-li ve lhůtě 96 hodin od oznámení úmrtí pohřbení těla zemřelého žádný vypravitel pohřbu ani žádný poskytovatel zdravotních služeb nebo univerzitní vysoká škola, která provádí anatomické pitvy v souladu s podmínkami stanovenými zvláštním právním předpisem, neprojeví zájem o využití těla zemřelého pro potřeby lékařské vědy a výzkumu nebo k výukovým účelům, nebo nebyla-li zjištěna totožnost mrtvého do 1 týdne od zjištění úmrtí, zajistí pohřbení slušným způsobem podle místních zvyklostí obec, na jejímž území k úmrtí došlo nebo bylo tělo zemřelého nalezeno, případně vyloženo z dopravního prostředku.
- O zajištění pohřbení podle věty první může obec uzavřít veřejnoprávní smlouvu s jinou obcí; podmínka stanovená v § 63 odst. 1 větě první zákona o obcích se nepoužije.

§ 5 odst. 1

- Nesjedná-li ve lhůtě 96 hodin od oznámení úmrtí – srov:
- § 2 písm. n): oznámením úmrtí informování o úmrtí alespoň jedné z osob uvedených v § 114 odst. 1 občanského zákoníku.
- § 114 odst. 1 NOZ: Člověk je oprávněn rozhodnout, jaký má mít pohřeb. Nezanechali o tom výslovné rozhodnutí, rozhodne o jeho pohřbu manžel zemřelého, a není-li ho, děti zemřelého; není-li jich, pak rozhodnou rodiče a není-li jich, sourozenci zemřelého; nežijí-li, pak rozhodnou jejich děti a není-li ani jich, pak kterákoli z osob blízkých; není-li žádná z těchto osob, pak rozhodne obec, na jejímž území člověk zemřel. I podle § 3020 NOZ registrovaný partner zemřelého.

§ 5 odst. 1

- Vypravitel pohřbu: vypravitelem pohřbu se rozumí fyzická nebo právnická osoba sjednávající pohřbení do 96 hodin od oznámení úmrtí nebo obec zajišťující pohřbení podle § 5 odst. 1 až 3.
- Poskytovatel zdravotních služeb nebo univerzitní vysoká škola – viz. zák. č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách) a zák. č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách) → neprojeví zájem o využití těla zemřelého pro potřeby lékařské vědy a výzkumu nebo k výukovým účelům

§ 5 odst. 1

- nebyla-li zjištěna totožnost mrtvého do 1 týdne od zjištění úmrtí (*zjištění úmrtí*),
- → zajistí pohřbení slušným způsobem podle místních zvyklostí obec,
- → na jejímž území k úmrtí došlo nebo bylo tělo zemřelého nalezeno, případně vyloženo z dopravního prostředku.

§ 5 odst. 1

- § 5 odst. 1: O zajištění pohřbení podle věty první může obec uzavřít veřejnoprávní smlouvu s jinou obcí; podmínka stanovená v § 63 odst. 1 větě první zákona o obcích se nepoužije.
- § 5 odst. 4: Činnosti podle odstavců 1 až 3 jsou zajišťovány obcí v přenesené působnosti.
- § 63 odst. 1 o obecním zřízení: Obce, jejichž orgány vykonávají přenesenou působnost ve stejném správním obvodu obce s rozšířenou působností, mohou uzavřít veřejnoprávní smlouvu, podle níž budou orgány jedné obce vykonávat přenesenou působnost nebo část přenesené působnosti pro orgány jiné obce (jiných obcí), která je (které jsou) účastníkem veřejnoprávní smlouvy.

Postup při úmrtí

- § 83 odst. 1 zák. o zdrav. službách: Úmrtí osoby nebo nález těla zemřelého mimo zdravotnické zařízení poskytovatele se oznamuje poskytovateli nebo lékaři uvedenému v § 84 odst. 2 písm. a) nebo b).
- Nejsou-li poskytovatelé nebo lékaři podle věty první známi, oznámí se úmrtí nebo nález těla zemřelého na jednotné evropské číslo tísňového volání 112. Nález části těla zemřelého mimo zdravotnické zařízení poskytovatele se oznamuje na jednotné evropské číslo tísňového volání 112.
- § 83 odst. 2 zák. o zdrav. službách: Oznamovací povinnost podle odstavce 1 má každý, kdo se o úmrtí dozvěděl nebo našel tělo zemřelého nebo jeho část a neví, zda úmrtí nebo nález těla nebo jeho části již bylo oznámeno.

Postup při úmrtí

- Podle § 114 odst. 1 písm. i) zák. o zdrav. službách: Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že nesplní oznamovací povinnost podle § 83.
- Podle § 114 odst. 2 písm. d) zák. o zdrav. službách: Za přestupek lze uložit pokutu do 100 000 Kč.

Postup při úmrtí

- § 84 odst. 1 zák. o zdrav. službách: Prohlídku těla zemřelého je třeba provést vždy; jejím účelem je zjistit smrt osoby, pravděpodobné datum a čas úmrtí, pravděpodobnou příčinu smrti a dále určit, zda bude provedena pitva. V rámci provedení prohlídky těla zemřelého je provedeno označení těla zemřelého.
- Vyhl. č. 297/2012 Sb., o náležitostech Listu o prohlídce zemřelého, způsobu jeho vyplňování a předávání místům určení, a o náležitostech hlášení ukončení těhotenství porodem mrtvého dítěte, o úmrtí dítěte a hlášení o úmrtí matky (vyhláška o Listu o prohlídce zemřelého)

Postup při úmrtí

- § 84 odst. 2 zák. o zdrav. službách: Prohlídky těl zemřelých jsou povinni zajišťovat
- a) poskytovatelé v oboru všeobecné praktické lékařství a v oboru praktické lékařství pro děti a dorost u svých registrovaných pacientů v rámci provozní doby a v rozsahu provádění návštěvních služeb; provedení prohlídky nesmí vést k narušení poskytování zdravotních služeb,
- b) nejde-li o postup podle písmene a), lékař vykonávající lékařskou pohotovostní službu nebo poskytovatel nebo lékař, se kterým má kraj pro tyto účely uzavřenu smlouvu,
- c) poskytovatel, v jehož zdravotnickém zařízení došlo k úmrtí,
- d) poskytovatel zdravotnické záchranné služby v případě, kdy k úmrtí došlo při poskytování přednemocniční neodkladné péče.

Postup při úmrtí

- § 85 zák. o zdrav. službách: Prohlídky osob, které zemřely ve výcvikovém prostoru nebo zařízení ozbrojených sil nebo při výkonu služby, provádějí lékaři ozbrojených sil. Prohlídku osob, které zemřely ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence, provádí lékař Vězeňské služby, je-li k dispozici, popřípadě jiný poskytovatel podle § 84 odst. 2.

Postup při úmrtí

■ § 86 odst. 1 zák. o zdrav. službách: Lékař provádějící prohlídku těla zemřelého:

a) vyplní příslušné části Listu o prohlídce zemřelého a zajistí předání jeho jednotlivých částí subjektům stanoveným prováděcím právním předpisem,

b) určí, zda bude provedena patologicko-anatomická nebo zdravotní pitva podle tohoto zákona,

c) o úmrtí nebo nálezů těla zemřelého informuje osobu blízkou zemřelému, je-li mu tato osoba známa; součástí informace je sdělení o určení provedení pitvy a identifikační údaje poskytovatele, který pitvu provede,

d) vyznačí v Listu o prohlídce zemřelého provedení patologicko-anatomické nebo zdravotní pitvy určené podle písmene b),

e) v případech, kdy určil provedení pitvy, zajistí převoz těla zemřelého k pitvě,

f) v případech, kdy neurčil provedení pitvy, předá zprávu o úmrtí registrujícímu poskytovateli v oboru všeobecné praktické lékařství nebo v oboru praktické lékařství pro děti a dorost, je-li mu znám, pokud lékař provádějící prohlídku těla zemřelého není současně tímto registrujícím poskytovatelem,

Postup při úmrtí

g) neprodleně informuje Policii České republiky, jde-li o

1. podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem nebo sebevraždou,
2. zemřelého neznámé totožnosti,
3. úmrtí, ke kterému došlo za nejasných okolností; lékař provádějící prohlídku těla zemřelého provede jen nezbytné úkony tak, aby nedošlo ke zničení nebo poškození možných důkazů nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, nebo že jde o sebevraždu,

h) informuje Policii České republiky, jestliže mu není známa osoba blízká zemřelému nebo ji nebylo možné o úmrtí vyrozumět, a to za účelem vyhledání osoby blízké zemřelému a předání informace o úmrtí.

Osoba blízká

- § 22 odst. 1 NOZ: Osoba blízká je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství (dále jen „partner“); jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní.
- Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.

Vyhláška o Listu o prohlídce zemřelého

- Vyhl. č. 297/2012 Sb., o náležitostech Listu o prohlídce zemřelého, způsobu jeho vyplňování a předávání místům určení, a o náležitostech hlášení ukončení těhotenství porodem mrtvého dítěte, o úmrtí dítěte a hlášení o úmrtí matky (vyhláška o Listu o prohlídce zemřelého)
- List o prohlídce zemřelého se člení na části A a B.

Vyhláška o Listu o prohlídce zemřelého

- § 1 odst. 3: Náležitosti Listu a způsob jeho vyplňování jsou stanoveny v příloze k této vyhlášce. Zemřelým se pro potřeby vyplnění Listu rozumí i mrtvě narozené dítě.

Vyhláška o Listu o prohlídce zemřelého

- § 2 odst. 1: Nejde-li o případ, kdy je zákonem o zdravotních službách stanovena povinnost provést pitvu nebo nebylo určeno provedení pitvy, předává se List takto:
- a) část A: Ústavu zdravotnických informací a statistiky České republiky, a to po ukončení všech šetření souvisejících se zjištěním příčin a okolností úmrtí, nejpozději však do 30 dnů ode dne úmrtí, popřípadě ode dne nálezů těla zemřelého; kopie této části se ukládá do zdravotnické dokumentace vedené o zemřelém poskytovatelem zdravotních služeb, jehož lékař provedl prohlídku těla zemřelého,
- b) část B, a to
 - 1. část B1 matričnímu úřadu podle zákona o matrikách,
 - 2. část B2 osobě zajišťující pohřbení,
 - 3. část B3 provozovateli pohřební služby zajišťující pohřbení.

Vyhláška o Listu o prohlídce zemřelého

- § 2 odst. 2: Jde-li o případ, kdy je zákonem o zdravotních službách stanovena povinnost provést pitvu nebo bylo určeno provedení pitvy, předává se List poskytovateli zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení má být provedena pitva, osobě zajišťující pohřbení a provozovateli pohřební služby zajišťující převoz na pitvu.
- § 2 odst. 3: Po provedení pitvy se předává List takto:
 - a) část A Ústavu zdravotnických informací a statistiky České republiky, a to po ukončení všech šetření souvisejících se zjištěním příčin a okolností úmrtí, nejpozději však do 30 dnů ode dne úmrtí, popřípadě ode dne nálezů těla zemřelého; kopie této části se ukládá do zdravotnické dokumentace vedené o zemřelém poskytovatelem zdravotních služeb, jehož lékař provedl pitvu,
 - b) část B, a to
 - 1. část B1 matričnímu úřadu podle zákona o matrikách,
 - 2. část B2 osobě zajišťující pohřbení,
 - 3. část B3 provozovateli pohřební služby zajišťující pohřbení.

Vyhláška o Listu o prohlídce zemřelého

- § 3 odst. 3: Část B2 Listu se předává osobě zajišťující pohřbení a část B3 Listu provozovateli pohřební služby zajišťující pohřbení způsobem s nimi dohodnutým. V Listu části B2 určené osobě zajišťující pohřbení se neuvádí rodné číslo.
- § 4: Náležitosti hlášení o ukončení těhotenství porodem mrtvého dítěte, hlášení o úmrtí dítěte a hlášení o úmrtí matky v souvislosti s porodem, potratem, šestinedělím nebo o úmrtí do 1 roku po ukončení těhotenství, které se provádí prostřednictvím Listu části A, jsou uvedeny v příloze k této vyhlášce.

Vyhláška o Listu o prohlídce zemřelého

- Jméno, příjmení, rodné příjmení - nemá-li dotyčný přidělené jméno a příjmení popř. rodné příjmení (v případě mrtvě narozeného dítěte, pak se tato položka nevyplňuje).
- Státní občanství - označí se, zda je zemřelý občanem ČR. Pokud ne, uvede se jeho státní občanství. Pokud měl zemřelý dvě nebo více občanství, postupuje se takto: Je-li zemřelý zároveň občanem ČR, má přednost toto občanství. Pokud zemřelý není občanem ČR a jedno z občanství odpovídá zemi, ve které měl zemřelý obvyklé bydliště, uvede se toto státní občanství. Pokud ani jedno státní občanství neodpovídá zemi, kde měl zemřelý obvyklé bydliště, přednost má občanství členské země EU. V ostatních případech, kdy ani jedno z občanství není občanství členské země EU, vybere se jedno z nich. Obvyklým bydlištěm se rozumí místo obvyklého pobytu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady 862/2007.

Vyhledávka o Listu o prohlídce zemřelého

- Místo úmrtí/nálezu těla zemřelého - uvede se místo úmrtí; není-li místo úmrtí známo, uvede se, kde byl zemřelý nalezen, a zároveň se vyznačí, o kterou variantu (místo úmrtí/nálezu) jde. Popis místa úmrtí/nálezu má tyto náležitosti: název obce, její části, číslo popisné nebo evidenční; popřípadě bližší označení místa úmrtí, název okresu a název státu, v němž k úmrtí/nálezu došlo. V případě, že k úmrtí/nálezu došlo mimo zastavěné území obce je nutné místo úmrtí/nálezu podrobně popsat jiným způsobem (např. název katastrálního území, místní název, GPS souřadnice apod.).

Vyhláška o Listu o prohlídce zemřelého

- Pro potřeby vyplnění položek 15 a 16 se
- 1. porodem rozumí ukončení těhotenství narozením živého nebo mrtvého dítěte; za narození živého dítěte se považuje úplné vypuzení nebo vynětí plodu z těla matčina, bez ohledu na délku trvání těhotenství, jestliže plod po narození dýchá nebo projevuje alespoň jednu ze známek života, to je srdeční činnost, pulzaci pupečníku nebo nesporný pohyb kosterního svalstva bez ohledu na to, zda byl pupečník přerušen nebo placenta připojena;
- 2. potratem rozumí
 - spontánní potrat, to je ukončení těhotenství, kdy je embryo nebo plod neprojevující známky života samovolně vypuzen nebo vyjmut z dělohy a jeho hmotnost je nižší než 500 g, a pokud ji nelze zjistit, je-li těhotenství kratší než 22 týdnů (méně než 22+0),
 - umělé přerušení těhotenství provedené podle zákona upravujícího umělé přerušení těhotenství (zákon č. 66/1986 Sb., o umělém přerušení těhotenství),
 - ukončení mimoděložního těhotenství podle zákona upravujícího umělé ukončení těhotenství (zákon č. 66/1986 Sb., o umělém přerušení těhotenství),
 - případ, kdy z dělohy ženy bylo vyňato plodové vejce bez plodu, anebo těhotenská sliznice a jsou histologicky prokázány zbytky po potratu.

Vyhláška o Listu o prohlídce zemřelého

- Pro potřeby vyplnění Listu se mrtvě narozeným dítětem rozumí plod narozený bez známek života, jehož hmotnost je 500 g a více, nelze-li porodní hmotnost určit, narozený po dvacátém druhém dokončeném týdnu těhotenství, a nelze-li délku těhotenství určit, nejméně 25 cm dlouhý, a to od temene hlavy k patě.

Prokázání úmrtí

- Ač má status veřejné listiny → není veřejnou listinou ve smyslu § 26 NOZ (důkaz smrti), kterou se prokazuje smrt.
- Pouze zprostředkování informace o smrti: lékař → matriční úřad.
- Je vydán matriční doklad obsahující údaje uvedené v matriční knize (§ 25 odst. 5 zák. č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů) → Matriční úřad vydá úmrtní list fyzické osobě, která na jeho vydání prokáže právní zájem nebo která žila se zemřelým v době jeho smrti ve společné domácnosti anebo osobě, která je vypravitelem jeho pohřbu..
- Úmrtí osoby se prokazuje úmrtním listem.

§ 68 zák. o Policii České republiky

- odst. 1: Policie provádí jako součást plnění svých úkolů pátrání po osobách a věcech s cílem zjistit, kde se tyto osoby nebo věci nacházejí, nebo identifikovat osoby, mrtvoly, části lidského těla anebo kosterního nálezu neznámé totožnosti.
- odst. 5: Policie může za účelem zjištění totožnosti neznámé mrtvoly žádat poskytnutí údajů ze zdravotnické dokumentace.

§ 80 zák. o Policii České republiky

- (1) Policie i bez žádosti zpřístupňuje nebo předává osobní údaje zpracovávané pro účely uvedené v § 79 odst. 1,
- a) stanoví-li tak zákon, mezinárodní smlouva nebo přímo použitelný předpis Evropské unie,
- b) je-li zpřístupnění nebo předání osobních údajů nezbytné k odstranění závažného ohrožení bezpečnosti osob nebo veřejného pořádku, nebo
- c) je-li to ve prospěch subjektu údajů, který dal k zpřístupnění nebo předání podnět nebo lze-li jeho prospěch na základě okolností důvodně předpokládat.

Postup při úmrtí

- § 86 odst. 3 zák. o zdrav. službách:
- Má-li lékař provádějící prohlídku těla zemřelého podezření, že příčinou úmrtí je nebezpečná infekční nemoc nebo že jde o pacienta s touto nemocí, byla-li příčinou úmrtí taková nemoc, nebo jde-li o úmrtí pacienta s touto nemocí, neprodleně oznámí tuto skutečnost příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví.
- Orgán ochrany veřejného zdraví neprodleně stanoví podmínky pro přepravu zemřelého, provedení pitvy a pro pohřbení; do doby stanovení těchto podmínek nesmí být tělo pohřební službě vydáno.

Infekční nemoc

- § 4 odst. 1 písm. a): mor, cholera, žlutá zimnice, pravé neštovice, skvrnivka a hemoragická horečka typu Lassa, Marburg a Ebola, nebo další infekční onemocnění, vyvolané jinými vysoce rizikovými biologickými agens a jejich toxiny, která stanoví opatřením obecné povahy příslušný orgán ochrany veřejného zdraví.
- § 2 odst. 5 zák. o ochraně veřejného zdraví: Infekčním onemocněním se rozumí příznakové i bezpříznakové onemocnění vyvolané původcem infekce nebo jeho toxinem, které vzniká v důsledku přenosu tohoto původce nebo jeho toxinu z nakažené fyzické osoby, zvířete nebo neživého substrátu na vnímavou fyzickou osobu.
- § 80 odst. 1 písm. j) zák. o ochraně veřejného zdraví: Ministerstvo zdravotnictví k ochraně a podpoře veřejného zdraví stanoví další infekční onemocnění vyvolaná vysoce rizikovými biologickými agens a toxiny, které se považují za nebezpečnou nemoc podle zákona o pohřebnictví; současně vyhlásí tato další infekční onemocnění v celoplošném televizním a rozhlasovém vysílání.
- vidi: § 5 odst. 7 a 8 zák. o pohřebnictví.

§ 5 odst. 7

- Krajská hygienická stanice může v případě, že osoba byla v době úmrtí nakažena nebezpečnou nemocí,
- a) stanovit pro vypravitele pohřbu nebo provozovatele pohřební služby způsob zacházení s lidskými pozůstatky, a
- b) rozhodnout o povinnosti vypravitele pohřbu, není-li možné vyloučit riziko nákazy, o pohřbení zpopelněním bez ohledu na vůli zemřelé osoby, případně osob uvedených v § 114 odst. 1 občanského zákoníku nebo vypravitele pohřbu, a to i v případech uvedených v odstavci 3.

§ 5 odst. 7

- Takový postup krajské hygienické stanice je založen na principu nadřazenosti ochrany veřejného zdraví. Ohrožením veřejného zdraví je stav, při kterém jsou obyvatelstvo nebo jeho skupiny vystaveny nebezpečí, z něhož míra zátěže rizikovými faktory přírodních, životních nebo pracovních podmínek překračuje obecně přijatelnou úroveň a představuje významné riziko poškození zdraví (srov. § 2 odst. 2 zák. o ochraně veř. zdraví) (Šejvl et al., 2020).

§ 5 odst. 8

- Odvolání proti rozhodnutí podle odstavce 7 nemá odkladný účinek.
- Uvedené rozhodnutí krajská hygienická stanice vydává ve správním řízení a podle § 81 odst. 1 spr. řádu může účastník řízení proti rozhodnutí podat odvolání. Podle § 80 odst. 1 písm. c) zák. o ochraně veř. zdraví rozhoduje o opravných prostředcích proti rozhodnutím krajských hygienických stanic Ministerstvo zdravotnictví. Podle § 85 odst. 1 spr. řádu obecně platí, že nestanoví-li zákon jinak, má včas podané a přípustné odvolání odkladný účinek. V důsledku odkladného účinku odvolání nenastává právní moc, vykonatelnost ani jiné právní účinky rozhodnutí (Šejvl et al., 2020).

§ 5 odst. 8

- Vzhledem ke skutečnosti, že podle odstavce 8 odvolání proti rozhodnutí krajské hygienické stanice nemá odkladný účinek, je podle § 74 odst. 1 spr. řádu toto rozhodnutí předběžně vykonatelné, což znamená, že je vynutitelné, resp. vymahatelné státní mocí. Nejedná se však o pravomocné rozhodnutí a lze proti němu uplatnit, jak již bylo uvedeno, řádný opravný prostředek (Jemelka, Pondělíčková, Bohadlo, 2013, s. 363–364). Lze tedy proti tomuto rozhodnutí podat opravný řádný prostředek, ale to nevylučuje realizaci pohřbení zpopelněním.
- S ohledem na ochranu veřejného zdraví je zákon o pohřbnictví vůči zákonu o ochraně veřejného zdraví v postavení *lex specialis*. Výrok o vyloučení odkladného účinku odvolání je součástí rozhodnutí ve věci; proti tomuto výroku se nelze odvolat (Šejvl et al., 2020).

Postup při úmrtí – prohlídka těla zemřelého

- Hlavní náplní práce je provádění prohlídek těl zemřelých v rámci smluvně vymezeného regionu. Organizace této služby je financována krajem a má odlehčit jak zdravotnické záchranné službě, tak lékařům sloužícím lékařskou pohotovostní službu, kteří jsou vedle koronera povinni provádět prohlídku těl zemřelých mimo zdravotnické zařízení v době, kdy prohlídku zemřelého nemůže provést praktický lékař (např. mimo jeho provozní dobu).
- Za organizaci a zajištění prohlídek těl zemřelých mimo zdravotnické zařízení odpovídá kraj v rozsahu svého území. Kraj je povinen na svých internetových stránkách zveřejnit seznam lékařů, s nimiž kraj uzavřel smlouvu pro provádění prohlídek těl zemřelých (koroneři), a poskytovatelů, kteří zajišťují ohledání těl zemřelých v rámci lékařské pohotovostní služby. V rámci této informace musí být specifikován časový rozpis a vymezení územního obvodu, pro který jednotliví smluvní poskytovatelé tuto službu vykonávají. Kraj je rovněž povinen tento seznam předat subjektu, který provozuje pracoviště pro příjem volání na jednotné evropské číslo tísňového volání 112, kam jsou také oznamována úmrtí, resp. nálezy mrtvých těl, popřípadě jejich částí (viz také komentář k ustanovení § 83 zák. o zdrav. službách) (Mach et al., 2017).

Uložení těla

- § 90 zák. o zdrav. službách: Tělo zemřelého musí být ve zdravotnickém zařízení v době, kdy na něm nejsou prováděny žádné úkony, uloženo v chladicím zařízení zajišťujícím trvalé udržení teploty v rozmezí 0 °C až +5 °C. V případě, kdy doba uložení těla ve zdravotnickém zařízení od zjištění úmrtí přesáhne 1 týden nebo kdy to vyžaduje stav těla zemřelého, musí být tělo zemřelého uloženo v chladicím zařízení zajišťujícím trvalé udržení teploty nižší než -10 °C.
- § 7 odst. 1 písm. f): ukládat lidské pozůstatky do pohřbení pouze v rakvi nebo v jiné obdobné schránce do chladicího zařízení zajišťujícího trvalé udržení teploty v rozmezí 0 °C až +5 °C a v případě, kdy doba od zjištění úmrtí prohlízejícím lékařem do pohřbení přesáhne 1 týden nebo kdy to vyžaduje stav lidských pozůstatků, v mrazicím zařízení zajišťujícím trvalé udržení teploty nižší než -10 °C.

§ 91 zák. o zdrav. službách

- Části těla odebrané v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb, plodové vejce, plodové lůžko (placenta) nebo těhotenská sliznice, odebrané části těla zemřelého nebo tkáně a buňky, které byly určeny pro výrobu léčiv, k vědeckým, výzkumným nebo výukovým účelům, nebo orgány, tkáně a buňky určené pro použití podle zákonů upravujících nakládání s lidskými orgány, tkáněmi nebo buňkami a nebyly pro tyto účely použity, se spalují ve spalovně poskytovatele, nemá-li poskytovatel vlastní spalovnu, ve spalovně jiného poskytovatele nebo v krematoriu, a to na základě smlouvy uzavřené s jiným poskytovatelem nebo provozovatelem krematoria.

§ 91 zák. o zdrav. službách

- Obdobně se postupuje, jde-li o odebrané části těla zemřelého, které byly použity k vědeckým, výzkumným nebo výukovým účelům s tím, že jejich spálení zajišťuje a hradí ten, kdo je použil. Plody po potratu, které nebyly jako jiné lidské pozůstatky vydány k pohřbení postupem podle zákona o pohřebnictví, se zpopelňují v krematoriu odděleně od anatomicko-patologického odpadu, a to na základě smlouvy uzavřené mezi poskytovatelem a provozovatelem krematoria.

Vypravitel pohřbu

- Vypravitelem pohřbu fyzická nebo právnická osoba sjednávající pohřbení do 96 hodin od oznámení úmrtí nebo obec zajišťující pohřbení podle § 5 odst. 1 až 3 [§ 2 písm. n) zák. o pohřebnictví].
- § 114 odst. 1 NOZ: Člověk je oprávněn rozhodnout, jaký má mít pohřeb. Nezanechali o tom výslovné rozhodnutí, rozhodne o jeho pohřbu manžel zemřelého, a není-li ho, děti zemřelého; není-li jich, pak rozhodnou rodiče a není-li jich, sourozenci zemřelého; nežijí-li, pak rozhodnou jejich děti a není-li ani jich, pak kterákoli z osob blízkých; není-li žádná z těchto osob, pak rozhodne obec, na jejímž území člověk zemřel.

Vypravitel pohřbu

- § 114 NOZ / § 22 NOZ,
- spolek, instituce,
- kamarád, soused,
- kdokoli
- altruista / obec dobrovolně, ale pokud tak dobrovolně neučiní nikdo ze shora uvedených →
- obec ze zákona povinně (§ 5 odst. 1).

Obligatorně koná obec

- Nikdo nesjednal do 96 hodin od oznámení úmrtí (4 dny – nikoli pracovní) pohřeb.
- Oznámení, pokud je známá osoba ve smyslu § 114 NOZ; považuje se to za oznámení jen jedné osobě.
- Výjimka: nebyla zjištěna totožnost mrtvého (lhůta 1 týden od zjištění úmrtí).
- Žádný poskytovatel zdrav. služeb neprojevil o tělo zájem.
- Koná obligatorně obec; běh lhůty od oznámení úmrtí pracovníkovi obce, resp. od ukončení/marného uplynutí 96 hodinové lhůty, resp. 168 hodin (tělo zemřelého musí být uloženo za podmínek stanovených v § 7 odst. 1 písm. f) zák. o pohřebnictví).

§ 5 odst. 2

- Zajišťuje-li obec pohřbení těla zemřelého zpopelněním, je jeho součástí uložení urny s lidskými ostatky na veřejném pohřebišti.
- O vydání urny ze sociálního pohřbu rodině, která z objektivních důvodů nemohla vypravit pohřeb žehem během zákonné lhůty 96 hodin sama (např. se o úmrtí svého člena včas nedozvěděla), musí dle platné právní úpravy rozhodnout statutární orgán obce. Vzhledem k rostoucímu počtu těchto žádostí je vhodné, aby zpopelněné lidské ostatky byly v urně vždy uloženy na veřejném pohřebišti a pozůstalým bylo oznámeno číslo hrobového místa, kam byla urna nebo zpopelněné lidské ostatky z ní na pohřebišti vyjmuté uloženy. Exhumace zpopelněných lidských ostatků je posléze na rozhodnutí pozůstalé rodiny a provozovatele pohřebiště.

§ 5 odst. 2

- Ano (Veřejný ochránce práv, 2013, sp. zn.: 5378/2013).
- Za stejných podmínek jako u ostatních.
- Ověřit důvod – zpravidla „Bohulibý“.
- Zachování piety a důstojnosti [srov. § 4 odst. 1 písm. f) zákona].

§ 5 odst. 2

- Nikde a nikým není stanovena lhůta k uložení urny na veřejném pohřebišti.
- Lze dovodit, že co nejdříve; srov. § 4 odst. 1 písm. f) zákona: je zakázáno zacházet s lidskými pozůstatky nebo lidskými ostatky způsobem dotýkajícím se důstojnosti zemřelého nebo mravního cítění veřejnosti.
- Zároveň jako prevence před komplikacemi, které může způsobit aplikace postupu podle § 92 odst. 2 NOZ.

§ 5 odst. 2

- Nikdo v praxi nevzal v potaz úhradu (srov. § 92 odst. 2 NOZ: Lidské tělo je pod právní ochranou i po smrti člověka. Naložit s lidskými pozůstatky a s lidskými ostatky způsobem pro zemřelého nedůstojným se zakazuje).
- § 493 NOZ: lidské tělo ani jeho části (třebaže byly odděleny) nejsou věcí; i zpopelněné lidské ostatky jsou pod právní ochranou - § 4 odst. 1 písm. g) zák. o pohřebnictví (je zakázáno neoprávněně otevřít urnu s lidskými ostatky).
- K pojmu oprávněně – vidi § 4a) zák. o pohřebnictví
- Nelze (z)obchodovat.

§ 92 odst. 2 NOZ

- Nejsou-li lidské ostatky uloženy na veřejném pohřebišti, má na jejich vydání právo osoba, kterou člověk před svou smrtí výslovně určil; jinak postupně jeho manžel, dítě nebo rodič, a není-li žádný z nich nebo odmítnou-li ostatky převzít, převezme je jeho dědic.
- Lidské ostatky nejsou uloženy na veřejném pohřebišti → veřejné pohřebiště [§ 2 písm. f) zák. o pohřebnictví] → právo na vydání → odmítnutí → převezme je.

Komentář k NOZ (Holčapek, Šustek, 2014) – pokud jsou ostatky uloženy na veřejném pohřebišti

- Zde lze spatřovat jistou preferenci ochrany veřejných mravů, pořádku a zdraví, která se realizuje pohřbíváním zemřelých na regulovaných veřejných pohřebištích, před případným zájmem pozůstalých, projevěným třeba i dodatečně s časovým odstupem, mít ostatky zemřelého člověka u sebe.

Komentář k NOZ (Holčapek, Šustek, 2014) – pokud jsou ostatky uloženy na veřejném pohřebišti

- Z toho lze vyvodit, že zákon nejen přiznává právo na vydání ostatků, nýbrž zároveň ukládá dědici povinnost je převzít.
- Cílem úpravy je, aby nezůstaly, nejsou-li uloženy na veřejném pohřebišti, bezprizorními, což by mohlo vést k naložení s nimi nedůstojným, resp. morálně nepřijatelným způsobem.
- Z dikce zákona zároveň plyne, že - na rozdíl od dědice, u něhož je tato zákonná povinnost zřejmě spjata již s tím, že dědictví neodmítl, - mohou osoby v zákonné posloupnosti jej předcházející převzetí ostatků odmítnout.

Podmínky pro vydání lidských ostatků

- i) urna se (zpopelněnými) lidskými ostatky není uložena na veřejném pohřebišti;
- ii) zemřelý před svou smrtí určil, kdo si má jeho zpopelněné ostatky vyzvednout;
- iii) pokud k takovému určení nedošlo, má právo si je vyzvednout (v následujícím pořadí): manžel → dítě → rodič a pokud tak neučiní, tak převezme případný dědic.

Podmínky pro vydání lidských ostatků

- Z uvedeného lze dovodit, že nárok na vyzvednutí zpopelněných ostatků má nárok takový dědic, který dědictví neodmítl.
- Pokud neodmítl dědic dědictví, je povinen podle § 114 odst. 2 NOZ (Náklady pohřbu a opatření pohřebiště se hradí z pozůstalosti). Podle § 1701 odst. 2 NOZ je dědic zavázán k úhradě nákladů zůstavitelova pohřbení a opatření zůstavitelova hrobového místa, ledaže tyto náklady byly z pozůstalosti uhrazeny podle § 114 odst. 2.
- A proto musí jakožto dlužník plnit (§ 1958 odst. 2 NOZ: Neujednají-li strany, kdy má dlužník splnit dluh, může věřitel požadovat plnění ihned a dlužník je poté povinen splnit bez zbytečného odkladu).

Vydání urny se zpopelněnými lidskými ostatky

- Obec by měla mít, po odsouhlasení rady nebo zastupitelstva, jasně stanovené manipulační poplatky spojené s vydáním takové urny, aby nemohlo dojít ke zneužití takového systému, a aby takový postup byl spíše výjimečný.
- I k tomu může dojít.
- Nejlépe: co nejdříve uložit na veřejném pohřebišti.

Urna se zpopelněnými lidskými ostatky

- § 7 odst. 1 písm. i) zák. o pohřebnictví: (provozovatel pohřební služby je povinen) vyzvat k převzetí a předat urnu s lidskými ostatky vypraviteli pohřbu způsobem a ve lhůtě stanovené řádem pro provozování pohřební služby; pokud do 12 měsíců ode dne výzvy provozovatele pohřební služby k převzetí vypravitel pohřbu urnu nepřeveze nebo není-li taková osoba, je provozovatel pohřební služby povinen zajistit uložení lidských ostatků do společného hrobu na veřejném pohřebišti.
- § 14 odst. 3 písm. h) zák. o pohřebnictví: (provozovatel krematoria je povinen) vyzvat k převzetí a předat urnu s lidskými ostatky vypraviteli pohřbu nebo provozovateli pohřební služby způsobem a ve lhůtě stanovené řádem krematoria; pokud vypravitel pohřbu nebo provozovatel pohřební služby do 12 měsíců ode dne zpopelnění urnu od provozovatele krematoria nepřeveze, je provozovatel krematoria povinen lidské ostatky uložit do společného hrobu na veřejném pohřebišti.

§ 5 odst. 5

- Obec, která zajistila pohřbení podle odstavců 1 až 3, přihlásí svoji pohledávku z titulu účelně vynaložených nákladů na slušné pohřbení podle místních zvyklostí do pasiv pozůstalosti.
- Bylo-li řízení o pozůstalosti zastaveno, nebo nebyla-li k němu dána pravomoc českých soudů, uplatní obec náhradu těchto nákladů u Ministerstva pro místní rozvoj.

Zákon o finanční kontrole

- Pro účely toho zákona se rozumí:
- l) správností finanční a majetkové operace její soulad s právními předpisy a dosažení optimálního vztahu mezi její hospodárností, účelností a efektivností,
- m) hospodárností takové použití veřejných prostředků k zajištění stanovených úkolů s co nejnižším vynaložením těchto prostředků, a to při dodržení odpovídající kvality plněných úkolů,
- n) efektivností takové použití veřejných prostředků, kterým se dosáhne nejvýše možného rozsahu, kvality a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem prostředků vynaložených na jejich plnění,
- o) účelností takové použití veřejných prostředků, které zajistí optimální míru dosažení cílů při plnění stanovených úkolů.

§ 5 odst. 3

- Tělo zemřelého, u něhož nebyla zjištěna totožnost, může být pohřbeno pouze uložením do hrobu nebo hrobky.
- Je-li prokázáno, že se jedná o tělo zemřelého státního příslušníka cizího státu, může obec zajistit jeho zpopelnění v krematoriu až po obdržení souhlasu příslušného státu s tímto druhem pohřbení na území České republiky; pokud obec tento souhlas do 1 měsíce od oznámení úmrtí neobdrží, zajistí pohřbení uložením do hrobu nebo hrobky.

Zjištění totožnosti

- Srov. § 2 písm. l) zák. o pohřebnictví; totožností (se rozumí) jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození a státní příslušnost zemřelého.
- *„Jméno a příjmení jsou individuální označení fyzické osoby, pod kterými je tato osoba zapsána v matrice nebo jiné veřejné listině, pod nimiž vystupuje v právních vztazích a která udávají její totožnost“* (Hendrych, 2009, s. 250).
- Podle § 3019 NOZ lze člověka zjistit zejména podle jména, bydliště a data narození, přičemž jménem fyzické osoby se podle § 77 NOZ rozumí osobní jméno a příjmení, popřípadě další jména a rodné příjmení, která jí podle zákona náleží. Odkazovaným zákonem je § 61 a násl. zák. o matrikách, který pojem „jméno a příjmení“ (jejich užívání, případné změny) upravuje konkrétněji.

Pohřbení do hrobu nebo hrobky

- Podle § 2 písm. e) zák. o pohřbnictví se pohřbením rozumí uložení lidských pozůstatků do hrobu nebo hrobky na pohřebišti nebo jejich zpopelnění v krematoriu.
- Možnost zemřelého nezjištěné totožnosti zpopelněním v krematoriu je vyloučena.
- Tělo zemřelého – úkony OČTŘ, exhumace a převoz lidských ostatků, náboženská svoboda (víra).

Tělo zemřelého státního příslušníka cizího státu

- Lze zajistit jeho zpopelnění v krematoriu až po obdržení souhlasu příslušného státu s tímto druhem pohřbení na území České republiky; pokud obec tento souhlas do 1 měsíce od oznámení úmrtí neobdrží, zajistí pohřbení uložením do hrobu nebo hrobky.
- Úmrtí se v tomto případě oznamuje příslušnému státu, v tomto případě jeho zastupitelskému úřadu. Souhlas lze tedy praktickou cestou získat přes matriční úřad v místě úmrtí cizince na území České republiky.

§ 5 odst. 4

- Činnosti podle § 5 odstavců 1 až 3 jsou zajišťovány obcí v přenesené působnosti. Prováděcí právní předpis stanoví postup obce při zajišťování slušného způsobu pohřbení.
- Cílem přenesené působnosti je, jak uvádí důvodová zpráva k zákonu č. 193/2017 Sb., zjednodušit, urychlit a metodicky lépe usměrnit vynakládání finančních prostředků na pohřbení a umožnit financování souvisejících administrativních činností z příspěvku obcím na přenesenou působnost. Tato právní úprava umožňuje případnou spolupráci obcí při společném zajišťování pohřbívací povinnosti na základě veřejnoprávní smlouvy.
- Výhodou zakotvení „pohřbívací povinnosti“ v rámci přenesené působnosti rovněž obcím zajišťuje příspěvek ze státního rozpočtu na plnění úkolů v přenesené působnosti (srov. § 62 zák. o obcích) (Šejvl et al., 2020).

§ 5 odst. 6

- Osoba, u které je tělo zemřelého uloženo, je povinna neprodleně informovat obec, na jejímž území došlo k úmrtí nebo bylo tělo zemřelého nalezeno, případně vyloženo z dopravního prostředku, že nastaly skutečnosti podle odstavce 1.
- Jedná se, jak uvádí důvodová zpráva k zákonu č. 193/2017 Sb., o upřesnění první věty původního odstavce 2 komentovaného ustanovení. Tím byla doplněna místní příslušnost obce, která musí být o této, pro ni právně významné skutečnosti informována.

§ 5 odst. 6

- Osobou, u které bude tělo zemřelého uloženo, bude typicky poskytovatel zdravotních nebo sociálních služeb. Nejčastěji se bude jednat o provozovatele pohřební služby. Nepředpokládáme, že by se jednalo o fyzickou osobu. Žádný právní předpis nestanovuje, v jaké lhůtě od úmrtí musí být informován poskytovatel zdravotních služeb, lékař nebo má být provedeno oznámení na jednotné evropské číslo tísňového volání 112, za účelem prohlídky a označení těla zemřelého lékařem a vyplnění Listu o prohlídce zemřelého. Lze se však domnívat, že zákonodárce zamýšlel, aby oznámení bylo provedeno hned po zjištění úmrtí. V případech, kdy je poskytována domácí hospicová paliativní péče se lze samozřejmě dohodnout o tom, že tělo bude odvezeno až po nějaké době. Ta se v praxi počítá v řádu hodin, zpravidla max. do 6 hodin od úmrtí (Šejvl et al., 2020).

§ 5 odst. 6

- K pojmu neprodleně – bude se jednat o takovou dobu, která bude následovat krátce nebo ihned po uplynutí 96hodinové lhůty uvedené v § 5 odst. 1 zák. o pohřebnictví. Případně-li uplynutí této lhůty na sobotu, neděli nebo den pracovního klidu, učiní tak ihned v následující první pracovní den (Šejvl et al., 2020).

§ 5 odst. 9

- Náklady spojené s přepravou lidských pozůstatků a úkony s tím spojené, vyjma přepravy lidských pozůstatků na pitvu, hradí vypravitel pohřbu.
- Podle § 13 odst. 2 písm. h) zák. o veř. zdrav. pojištění je prohlídka zemřelého pojištěnce a pitva včetně přepravy službou hrazenou z prostředků zdravotního pojištění. Skutečnost, že se v případě pitvy a převozu k ní jedná o poskytnutí nutné a neodkladné péče a náklady spojené s převozem těla zemřelého na pitvu je povinna nést zdravotní pojišťovna zemřelého (tedy pojištěnce), zkonstatoval Krajský soud v Ostravě (KS v Ostravě 51 Co 243/2011).

§ 5a

- (1) Poskytovatel zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení došlo k potratu nebo ukončení těhotenství na žádost ženy nebo ze zdravotních důvodů,
 - a) zajistí uložení jiných lidských pozůstatků pro účely jejich pohřbení po dobu 96 hodin od potratu nebo ukončení těhotenství; v takovém případě se pro účely tohoto zákona potrat nebo ukončení těhotenství považuje za takovou skutečnost, jako by šlo o úmrtí; § 4 odst. 4 a 5 se použijí přiměřeně,
 - b) vydá jiné lidské pozůstatky k pohřbení s identifikací jiných lidských pozůstatků na základě žádosti osoby uvedené v § 114 odst. 1 občanského zákoníku ve lhůtě podle písmene a).
- (2) Pokud ve lhůtě podle odstavce 1 písm. a) nepožádá žádná z osob uvedených v § 114 odst. 1 občanského zákoníku o vydání jiných lidských pozůstatků k pohřbení, poskytovatel zdravotních služeb uvedený v § 4 odst. 3 s nimi naloží v souladu se zvláštním právním předpisem²⁷).

K § 5a

- Uplatnění povinnosti obce zajistit pohřbení, pokud tak ve stanovené lhůtě neučinila jiná osoba, není pro plody po potratu vymezené v zák. o zdrav. službách a v zák. o pohřebnictví.
- Jakmile po dobu 96 hodin od potratu nebo ukončení těhotenství neprojeví osoba blízká zájem o vydání plodu k pohřbení, zdravotnické zařízení s ním naloží jako s anatomicko-patologickým odpadem.
- Vypravitel pohřbu jiných lidských pozůstatků nemůže v souladu se zákonem o státní sociální podpoře žádat o pohřebné, i kdyby byl fyzickou osobou, protože se nejedná o mrtvě narozené dítě.

K § 5a

- § 91 věta poslední zák. o zdrav. službách: Plody po potratu, které nebyly jako jiné lidské pozůstatky vydány k pohřbení postupem podle zákona o pohřebnictví, se zpopelňují v krematoriu odděleně od anatomicko-patologického odpadu, a to na základě smlouvy uzavřené mezi poskytovatelem a provozovatelem krematoria.

Sociální pohřeb

- Doručení informace o úmrtí; o informaci osobě blízké – kontrola lhůty.
- Kontakt s pozůstalými [pokud o nich víme – úředník nesděluje (nesmí) úmrtí; oprávněn je pouze lékař / Policie ČR] – ale srov. § 2 odst. 3 vyhlášky.
- Vysvětlit podstatu sjednání pohřbení obcí; včetně povinnosti úhrady účelně vynaložených nákladů na pohřbení (pokud bude dědicem).
- Pokud nesjednají pohřeb – sjednává úředník.

Sociální pohřeb

- List o prohlídce zemřelého + souhlas s pohřbením (pokud je takový souhlas nutný – např.: § 115 tr. řádu; suicidium).
- Sjednání pohřbu – objednání rakve, úprava těla zemřelého, oblečení, způsob pohřbení (hrob / hrobka / žeh – viz zákonné podmínky).
- Převoz ze zdravotnického zařízení do zařízení pohřební služby.

Sociální pohřeb

- Rozloučení? Individuální rozhodnutí úředníka – a proč ano? Považuji to za významné – i z hlediska účelně vynaložených nákladů.
- Pohřeb (srov. žeh).
- Pokud jsou dědici (a obec nebyla účastníkem dědického řízení) – vyzvat k úhradě (§ 628 NOZ).

Pohřbení slušným způsobem podle místních zvyklostí

- § 5 odst. 1: obec zajistí pohřbení slušným způsobem podle místních zvyklostí.
- § 5 odst. 4 věta druhá: Prováděcí právní předpis stanoví postup obce při zajišťování slušného způsobu pohřbení.
- Vyhl. č. 277/2017 Sb., o postupu obce při zajištění slušného pohřbení

Vyhl. č. 277/2017 Sb., o postupu obce při zajištění slušného pohřbení

- Předmět úpravy (§ 1): Tato vyhláška upravuje postup obce při zajištění pohřbení těla zemřelého slušným způsobem podle místních zvyklostí.
- Postup obce před zajištěním slušného pohřbení (§ 2): (1) Obec si po přijetí informace podle § 5 odst. 6 zákona o pohřebnictví vyžádá od poskytovatele zdravotních služeb nebo pohřební služby, kde je tělo zemřelého uloženo, část B2 Listu o prohlídce zemřelého a ověří svou místní příslušnost k zajištění slušného pohřbení.
- (2) Pokud obec zjistí, že není místně příslušná k zajištění pohřbení, předá bezodkladně informaci spolu s částí B2 Listu místně příslušné obci a současně o tom uvědomí osobu, u které je tělo zemřelého uloženo.
- (3) Obec ověří, zda od oznámení úmrtí osobě blízké zemřelému uplynula lhůta podle § 5 odst. 1 zákona; při pochybnostech, zda k oznámení došlo, oznámí úmrtí osobě blízké zemřelému, pokud je jí známa.

Vyhl. č. 277/2017 Sb., o postupu obce při zajištění slušného pohřbení

- Zajištění slušného pohřbení (§ 3):
 - (1) Obec zajistí slušné pohřbení těla zemřelého bez zbytečného odkladu. Řídí se rozhodnutím zemřelého, je-li jí známo.
 - (2) Obec při zajištění slušného pohřbení postupuje tak, aby nevznikaly zbytečné náklady a aby byla co nejméně zatěžována osoba, u které je tělo zemřelého uloženo.
 - (3) Obec informuje o zajištění slušného pohřbení matriční úřad, který provedl zápis úmrtí fyzické osoby do knihy úmrtí.

Vyhl. č. 277/2017 Sb., o postupu obce při zajištění slušného pohřbení

- § 4:
 - (1) V případě zajištění slušného pohřbení do hrobu nebo hrobky na veřejném pohřebišti obec postupuje tak, aby s tím související náklady byly tvořeny nejméně těmito položkami:
 - a) hrobnické práce,
 - b) nájem hrobového místa na dobu tlecí a
 - c) opatření hrobového místa včetně hrobové desky.

Vyhl. č. 277/2017 Sb., o postupu obce při zajištění slušného pohřbení

- § 4 odst. 2:
- (2) V případě zajištění slušného pohřbení v krematoriu obec postupuje tak, aby s tím související náklady byly v závislosti na způsobu uložení lidských ostatků na pohřebišti tvořeny nejméně těmito položkami:
 - a) kremace,
 - b) nájem hrobového místa na dobu 10 let,
 - c) opatření hrobového místa včetně hrobové desky,
 - d) urna,
 - e) uložení popela do pevně uzavíratelné urny s označením,
 - f) převoz urny s lidskými ostatky na veřejné pohřebiště a
 - g) uložení urny s lidskými ostatky do úložiště jednotlivých uren na veřejném pohřebišti, uložení urny s lidskými ostatky do hrobu nebo hrobky na veřejném pohřebišti, rozptýl zpopelněných lidských ostatků na veřejném pohřebišti, nebo vsyp zpopelněných lidských ostatků na veřejném pohřebišti.

Vyhl. č. 277/2017 Sb., o postupu obce při zajištění slušného pohřbení

- § 4 odst. 3:
- (3) Obec při zajištění slušného pohřbení podle odstavce 1 nebo 2 postupuje tak, aby s tím související náklady byly v závislosti na způsobu pohřbení dále tvořeny nejméně těmito položkami:
 - a) odměna pro provozovatele pohřební služby,
 - b) použití chladicího zařízení,
 - c) použití mrazicího zařízení,
 - d) konečná rakev,
 - e) vložka do konečné rakve,
 - f) vystýlka do konečné rakve,
 - g) transportní vak,
 - h) úprava těla zemřelého
 - 1. svlečení,
 - 2. umývání,
 - 3. holení,
 - 4. stříhání,
 - 5. kosmetické úpravy,

Vyhl. č. 277/2017 Sb., o postupu obce při zajištění slušného pohřbení

- i) rubáš,
- j) návleky na chodidla,
- k) oblečení do šatů nebo rubáše,
- l) uložení těla zemřelého do rakve,
- m) manipulace s rakví, jinou obdobnou schránkou nebo transportním nosítkem a
- n) přeprava těla zemřelého, kromě přepravy na pitvu a z pitvy, do místa pohřbení.

§ 628 NOZ

- U práva, které musí být uplatněno nejprve u příslušné osoby, počne promlčecí lhůta běžet ode dne, kdy u ní bylo právo takto uplatněno.
- Jestliže je čas plnění ujednán nebo jinak stanoven (např. právní normou), je dlužník povinen plnit i bez vyzvání věřitele (§ 1958 odst. 1 NOZ). V takovém případě běží promlčecí lhůta bez dalšího ode dne, kdy se stal závazek dospělým (splatným). Jestliže čas plnění není ustaven, musí věřitel dlužníka k plnění vyzvat a dlužník je povinen plnit bez zbytečného odkladu po výzvě (§ 1958 odst. 2 NOZ). Za takových okolností počíná zpravidla tříletá promlčecí lhůta pro uplatnění nároku u soudu (§ 629 odst. 1 NOZ) běžet ode dne, kdy právo bylo u dlužníka uplatněno (nikoli od splatnosti závazku, neboť ten se stane splatným až bez zbytečného odkladu po výzvě) (Svoboda, 2014).

Úhrada účelně vynaložených nákladů

- Lhůta 3 roky (podle § 629 NOZ).
- Lhůta se počítá od doby, kdy mohlo být právo uplatněno poprvé (§ 619 NOZ).
- Dlužník je povinen bez odkladu plnit (§ 1958 odst. 2 NOZ).

Úhrada pohřbu

- Povinen je dědic (pokud existuje).
- Náklady pohřbu a opatření pohřebiště se hradí z pozůstalosti (§ 114 odst. 2 NOZ).
- Může existovat dědic, ale není pozůstalost.
- Pokud pozůstalost nestačí ke krytí pohřbu, jaký chtěl pozůstalý, musí být proveden alespoň slušným způsobem podle místních zvyklostí.

§ 114 NOZ

- (1) Člověk je oprávněn rozhodnout, jaký má mít pohřeb. Nezanechá-li o tom výslovné rozhodnutí, rozhodne o jeho pohřbu manžel zemřelého, a není-li ho, děti zemřelého; není-li jich, pak rozhodnou rodiče a není-li jich, sourozenci zemřelého; nežijí-li, pak rozhodnou jejich děti a není-li ani jich, pak kterákoli z osob blízkých; není-li žádná z těchto osob, pak rozhodne obec, na jejímž území člověk zemřel.
- (2) Náklady pohřbu a opatření pohřebiště se hradí z pozůstalosti. Pokud pozůstalost nestačí ke krytí nákladů toho způsobu pohřbu, jaký si zesnulý přál, musí být pohřben alespoň slušným způsobem podle místních zvyklostí.
- (3) Jiný právní předpis stanoví, jakým způsobem a na čí náklady bude pohřben člověk, jehož pozůstalost ke krytí nákladů pohřbu nestačí a není-li nikdo ochoten uhradit náklady pohřbu dobrovolně.

Úhrada pohřbu

- Kontrola faktury od pohřební služby – nesmí účtovat odvoz těla na pitvu (§ 39 zák. o veř. zdrav. pojištění: Hrazenou službou je i prohlídka zemřelého pojištěnce, pitva, přeprava k pitvě k nejbližšímu smluvnímu poskytovateli, který je schopen určený druh pitvy podle Listu o prohlídce zemřelého provést, a přeprava z pitvy do místa, kde ke smrti došlo, popřípadě do místa pohřbu, je-li toto místo stejně vzdálené nebo bližší než místo, kde osoba zemřela. Hrazenou službou není anatomická pitva a soudní pitva a přeprava k takovýmto pitvám a z nich).
- Dále srov. § 5 odst. 9 zákona o pohřebnictví: Náklady spojené s přepravou lidských pozůstatků a úkony s tím spojené, vyjma přepravy lidských pozůstatků na pitvu, hradí vypravitel pohřbu.

§ 5 odst. 5

- Jedná se o odstavec, který upravuje postup obce pro přihlášení své pohledávky z titulu účelně vynaložených nákladů na slušné pohřbení podle místních zvyklostí do pasiv pozůstalosti. Bylo-li řízení o pozůstalosti zastaveno, nebo nebyla-li k němu dána pravomoc českých soudů, uplatní obec náhradu těchto nákladů u Ministerstva pro místní rozvoj.
- Obec, která zajistila pohřbení lidských pozůstatků, jejichž pohřbení nesjednala žádná fyzická nebo právnická osoba ve lhůtě 96 hodin od oznámení úmrtí nebo u mrtvého nezjištěné totožnosti nebo zemřelého státního příslušníka cizího státu (§ 5 odst. 1 zák. o pohřebnictví), má nárok na úhradu vynaložených nákladů spojených s uložením lidských pozůstatků a s jejich pohřbením.

§ 5 odst. 5

- Obec přihlásí svoji pohledávku z titulu účelně vynaložených nákladů na slušné pohřbení podle místních zvyklostí do pasiv pozůstalosti. Podle § 114 odst. 2 NOZ náklady pohřbu a opatření pohřebiště se hradí z pozůstalosti, kterou tvoří celé jmění zůstavitele (srov. 1475 odst. 2 NOZ).
- Podle § 171 odst. 2 písm. b) z. ř. s. tak do pasiv pozůstalosti patří i náklady pohřbu. Pro řízení o pozůstalosti je příslušný soud podle § 98 z. ř. s. a úkony soudu prvního stupně v řízení o pozůstalosti provádí jako soudní komisař notář, kterého tím soud pověřil (srov. § 100 z. ř. s.).

§ 5 odst. 5

- S pohledávkou se tak obec musí obrátit na pověřeného notáře. Pokud je podle § 184 a násl. z. ř. s. rozhodnuto o dědictví, tak podle § 1701 NOZ je dědic zavázán k úhradě nákladů zůstavitelova pohřbení a opatření zůstavitelova hrobového místa, ledaže tyto náklady byly z pozůstalosti uhrazeny podle § 114 odst. 2 NOZ.

§ 5 odst. 5

- „Pokud nebyly tyto náklady hrazeny z pozůstalosti (protože v ní na to nebyly prostředky v hotovosti, případně když neměli dědici, ani jiná osoba, oprávnění zmocněnce zůstavitele nakládat s peněžními prostředky na účtu), hradí je dědic a přihlásí je do pasiv pozůstalosti. Pokud budou tyto náklady hrazeny zčásti z pozůstalosti, uhradí zbytek dědic. Pokud jsou tyto náklady hrazeny z pozůstalosti (např. z hotovosti zůstavitele nalezené v pozůstalosti), neobjeví se prostředky, kterými byly hrazeny, v seznamu aktiv a náklady pohřbu v takovémto případě se neobjeví ani v seznamu pasiv“ (Šešina, 2019, s. 571).

§ 5 odst. 5

- Bylo-li řízení o pozůstalosti zastaveno, tedy nebylo rozhodnuto o dědictví (§ 184 a násl. z. ř. s.), nebo nebyla-li k němu dána pravomoc českých soudů, uplatní obec náhradu těchto nákladů u Ministerstva pro místní rozvoj. Zastavením řízení se rozumí zastavením řízení podle § 153 z. ř. s., kdy byla pozůstalost bez majetku, nebo podle § 154 z. ř. s., kdy byla pozůstalost s majetkem bez hodnoty nebo nepatrné hodnoty.
- Je zapotřebí uvést, že dědické řízení může být ukončeno i likvidací pozůstalosti.

§ 5 odst. 5

- Podle § 238 odst. 1 z. ř. s. pasiva likvidační podstaty tvoří i náklady zůstavitelova pohřbu. Na základě rozvrhového usnesení se uspokojují postupně pohledávky, a to i pohledávka nákladů zůstavitelova pohřbu [srov. § 273 odst. 1 písm. e) z. ř. s.]. Likvidací pozůstalosti však může dojít i k zániku neuspokojených pohledávek.
- Podle § 277 z. ř. s. pohledávky, jimž odpovídá pasivum pozůstalosti, zanikají dnem skončení řízení o pozůstalosti (§ 276 odst. 2 z. ř. s.) v takovém rozsahu, v jakém nebyly uspokojeny z výtěžku zpeněžení majetku likvidační podstaty; to platí i tehdy, jestliže věřitel svoji pohledávku nepřihlásil.

Refundace

- <https://refundacepohrby.mmr.cz/>

§ 5 odst. 5

- Žádost podle odstavce 5 se adresuje Ministerstvu pro místní rozvoj a jejím obsahem je nárok na náhradu účelně vynaložených nákladů pohřbu.
- Ta se podává na Ministerstvo pro místní rozvoj výhradně prostřednictvím datové schránky (ID 26iaava). Do žádosti je bezpodmínečně nutné uvést číslo bankovního účtu obce vedeného u České národní banky, jméno a datum narození zemřelého, a následně připojit naskenované neověřené kopie:

§ 5 odst. 5

- smlouva o zajištění slušného pohřbení podle místních zvyklostí včetně opatření hrobového místa a hrobové desky jednoduchého provedení, zpravidla dřevěné, nebo stély označující hrob, vždy však se jménem zemřelého a daty jeho narození a úmrtí (smlouva rámcová nebo konkrétní, a dále smlouvy nájemní k hrobovému místu, popřípadě k provedení rozptylu či vsypu podle konkrétního řádu pohřebiště),
- faktury vystavené na základě bodu 1,
- dokladu o pohřbení (žehem – vystaví provozovatel krematoria, do země – vystaví provozovatel pohřebiště),
- výpisu ze hřbitovní knihy o uložení urny do hrobu nebo rozptylu či vsypu, jenž prokazatelně identifikuje veřejné pohřebiště jako místo, na němž k uložení došlo,
- rozhodnutí soudu o zastavení řízení o pozůstalosti, nebo výroku notáře o zastavení řízení o pozůstalosti.

MMR (2022)

- Obec není povinna vytvářet přehled o čerpání a použití prostředků na sociální pohřby. Na druhé straně je obec povinna vracet MMR na jeden z jeho níže uvedených účtů jakýkoli peněžní prostředek, který jí byl dobrovolně uhrazen pozůstalými, i když s určitou časovou prodlevou. Jako variabilní symbol platby je třeba uvést rodné číslo pohřbeného a do poznámky jeho jméno.
- Bankovní účet MMR číslo 19-629001/0710 (pouze v případě, kdy se jedná o vratku pohřbeného vyplaceného v minulých letech)
- Bankovní účet MMR číslo 629001/0710 (pouze v případě, kdy se jedná o vratku pohřbeného poskytnutého v témže roce)

§ 5 odst. 5

- Bylo-li řízení o pozůstalosti zastaveno, nebo nebyla-li k němu dána pravomoc českých soudů, uplatní obec náhradu účelně vynaložených nákladů u Ministerstva pro místní rozvoj.
- Obecně se řízení o pozůstalosti zastavuje ve dvou případech: 1) byla pozůstalost bez majetku, 2) byla pozůstalost s majetkem bez hodnoty nebo nepatrné hodnoty.

Pozůstalost bez majetku

- Podle § 153 z. ř. s. nezanechal-li zůstavitel žádný majetek patřící do pozůstalosti, soud řízení o pozůstalosti zastaví. Rozhodnutí není třeba doručovat.
- Důvodem zastavení řízení může být i ta skutečnost, kdy zůstavitel zanechá majetek, ale ten nepatří do pozůstalosti. Zákonodárce připouští možnost doručitelnosti takového rozhodnutí, jen jej neukládá jako povinnost. Kovářová a Sedlák (2019, ASPI) uvádějí, že: „ke zjištění o absenci jakéhokoliv majetku přitom soud (soudní komisař) většinou dospěje již ve fázi předběžného šetření. Stane-li se tak a zdroj informace o neexistenci zůstavitelova majetku lze současně považovat za dostatečně věrohodný, nedochází již v řízení ke zjišťování, kdo je dědicem. Řízení je pravomocně zastaveno v okamžiku, kdy bylo usnesení o tom vyhotoveno“.

Pozůstalost bez majetku

- Tedy, nezanechal-li zůstavitel žádný majetek, který patří do pozůstalosti, není reálně žádná pozůstalost, kterou by mohl dědic nabýt, a která by mohla být projednávána. Proto se řízení zastavuje.
- Bylo-li řízení o pozůstalosti zastaveno, protože zůstavitel nezanechal majetek (§ 153 z. ř. s.), tak se nepoužije § 110 odst. 1 z. ř. s. (Účastníky jsou ti, o nichž lze mít důvodně za to, že jsou zůstavitelovými dědici; má-li dědictví připadnout státu proto, že nedědí žádný dědic ani podle dědické smlouvy nebo závěti, ani podle zákonné dědické posloupnosti, a hledí-li se na stát, jako by byl zákonný dědic, je účastníkem pouze stát.). V tomto případě je účastníkem ten, kdo se postaral o pohřeb zůstavitele (§ 110 odst. 2 z. ř. s.). V řízení o pozůstalosti proti usnesení, jímž bylo zastaveno řízení z důvodu, že zůstavitel nezanechal žádnou pozůstalost, není podle § 129 písm. d) z. ř. s. odvolání přípustné. Právní mocí rozhodnutí o zastavení řízení podle § 153 z. ř. s. je řízení o pozůstalosti skončeno (srov. § 155 z. ř. s.).

Majetek bez hodnoty nebo nepatrné hodnoty

- Zanechal-li zůstavitel majetek bez hodnoty nebo jen majetek nepatrné hodnoty, soud usnesením vydá zůstavitelův majetek tomu, kdo se postaral o pohřeb, jestliže s nabytím tohoto majetku vyslovil souhlas, a současně řízení zastaví. To neplatí o takovém majetku zůstavitele, o němž zákon stanoví, že k němu nabývají vlastnické právo jiné osoby. Je-li sporné, kdo se postaral o pohřeb, použijí se přiměřeně ustanovení upravující spor o dědické právo (§ 154 z. ř. s.).
- Zákon zde uvádí tři základní podmínky, které musí být naplněny, aby mohl být postupováno podle tohoto ustanovení:
 - a) existence majetku bez hodnoty nebo majetku nepatrné hodnoty,
 - b) existence vypravitele pohřbu a
 - c) vypravitel pohřbu vyslovil s nabytím tohoto majetku souhlas.

Majetek bez hodnoty nebo nepatrné hodnoty

- Hodnota majetku, který se posuzuje v době úmrtí zůstavitele je buď zanedbatelná nebo se jedná o majetek, který nemá žádnou hodnotu. Vést řízení v takovém případě by bylo nevhodné. Macková a kol. (2016, ASPI) uvádějí, že za majetek nepatrné hodnoty se zpravidla považuje takový majetek, jehož obvyklá cena nepřesahuje částku 20 000 Kč. V praxi se rovněž setkáváme s názorem, že tato částka by měla odpovídat průměrné ceně pohřbu (Kovářová a Sedlák, 2019, ASPI).
- Pokud by cena nákladů na vypravení pohřbu byla vyšší a hodnota tohoto majetku by byla rovněž vyšší, nic nebrání tomu, aby i tato hranice byla vyšší a odpovídala konkrétnímu případu.

Majetek bez hodnoty nebo nepatrné hodnoty

- Vypravitel pohřbu v tomto případě nenabývá majetek nepatrné hodnoty dědictvím, a proto není povinen hradit dluhy zůstavitele. Vypravitel pohřbu tak nabude majetek nikoliv z titulu dědění, ale rozhodnutím soudu (NS 21 Cdo 857/2004).
- Podmínkou, aby tento majetek byl vydán vypraviteli pohřbu je jeho souhlas. V tomto případě dochází ke změně vlastnictví k majetku, a proto zde není dána možnost nedoručovat rozhodnutí, tak jak je uvedeno v § 153 z. ř. s. Rozhodnutí je učiněno formou usnesení. Rozhodnutí o zastavení řízení se tak vypraviteli pohřbu doručuje. Takové usnesení je v tomto případě nabývacím titulem, kterým nabyvatel prokazuje nabytí věcí z titulu soudního rozhodnutí. V případě, že vypravitel pohřbu tento souhlas nedá, řízení nelze zastavit.

Majetek bez hodnoty nebo nepatrné hodnoty

- „Požadovat úhradu nákladů spojených s pohřbem ovšem podle Ústavního soudu představuje právo, a nikoliv povinnost toho, kdo se postaral o pohřeb; záleží tedy na vypraviteli pohřbu, zda svou pohledávku uplatní či nikoliv. Posouzení, zda jsou dány podmínky pro použití ustanovení § 175h odst. 2 o. s. ř. je tedy sice věcí volné úvahy obecného soudu (srov. slovo „může“ v dotčeném ustanovení), nikoli však věcí jeho libovůle. Ustanovení § 175h odst. 2 o. s. ř. představuje toliko specifický způsob realizace tohoto práva, pročez neexistuje žádný racionální důvod, pro který by vypraviteli pohřbu neměla být zachována možnost volby. V dané souvislosti Ustavní soud odkázal též na v současné době platný a účinný zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, který již v § 154 (na rozdíl od citovaného ustanovení § 175h odst. 2 o. s. ř.) výslovně váže vydání majetku nepatrné hodnoty na souhlas vypravitele pohřbu. Nutnost ponechat vypraviteli pohřbu možnost nabytí majetku odmítnout vystupuje do popředí tím spíše, že důsledkem postupu dle § 175h odst. 2 o. s. ř. může být vydání movitých či nemovitých věcí, jejichž vlastnictví může pro vypravitele pohřbu znamenat významnou zátěž (čl. 11 odst. 3 věta první Listiny). Opačný výklad by vedl k tomu, že by se právo vypravitele požadovat náhradu nákladů pohřbu transformovalo v povinnost převzít majetek zůstavitele, jež nestíhá žádného věřitele zůstavitele (§ 471, § 472 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů), dokonce ani jeho dědice (§ 463 a násl. občanského zákoníku). Tak závažný hmotněprávní důsledek přitom nelze ospravedlnit ani procesní ekonomii dědického řízení“ (II. US 550/18).

Majetek bez hodnoty nebo nepatrné hodnoty

- K pojmu majetek považujeme za vhodné uvést, že se může jednat jak o věci movité, ale i o věc nemovitou (byť v takovém případě by, jak uvádí Kovářová a Sedlák, soud měl mít na zřeteli, zda takový postup spíše není v příkrém rozporu se zájmy dědiců), ale může se jednat např. i o podíl na korporaci nebo jinou věc zapsanou ve veřejném rejstříku (Kožiak, 2015, ASPI). Ustanovení § 154 z. ř. s. ještě uvádí, že tento postup neplatí o takovém majetku zůstavitele, o němž zákon stanoví, že k němu nabývají vlastnické právo jiné osoby. Jedná se o odkaz na § 1667 obč. zák., který uvádí, že pozůstalý manžel nabývá vlastnické právo k movitým věcem, které tvoří základní vybavení rodinné domácnosti, i když není dědicem. To neplatí, pokud pozůstalý manžel bez vážných důvodů nedsílel se zůstavitelem rodinnou domácnost.

Majetek bez hodnoty nebo nepatrné hodnoty

- Bylo-li řízení o pozůstalosti zastaveno, protože zůstavitel zanechal majetek nepatrné hodnoty (§ 154 z. ř. s.), tak se nepoužije § 110 odst. 1 z. ř. s. (Účastníky jsou ti, o nichž lze mít důvodně za to, že jsou zůstavitelovými dědici; má-li dědictví připadnout státu proto, že nedědí žádný dědic ani podle dědické smlouvy nebo závěti, ani podle zákonné dědické posloupnosti, a hledí-li se na stát, jako by byl zákonný dědic, je účastníkem pouze stát.). V tomto případě je účastníkem ten, kdo se postaral o pohřeb zůstavitele (§ 110 odst. 2 z. ř. s.). V řízení o pozůstalosti proti usnesení, jímž bylo zastaveno řízení z důvodu, že zůstavitel zanechal majetek jen nepatrné hodnoty a že majetek byl vydán tomu, kdo se postaral o pohřeb, jestliže s nabytím zůstavitelova majetku vyslovil souhlas, není podle § 129 písm. e) z. ř. s. odvolání přípustné. Právní mocí rozhodnutí o zastavení řízení podle 154 z. ř. s. je řízení o pozůstalosti skončeno (srov. § 155 z. ř. s.).

Pohřebné

- Zák. č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.
- Není paušální sociální dávkou.
- Explicitní vymezení příjemce.

Pohřebné (§ 47 cit. zák.)

- (1) Nárok na pohřebné má osoba, která vypravila pohřeb
 - a) dítěti, které bylo ke dni smrti nezaopatřeným dítětem, nebo
 - b) osobě, která byla ke dni smrti rodičem nezaopatřeného dítěte, jestliže dítě nebo osoba uvedená v písmenu b) měly trvalý pobyt (§ 3) na území České republiky.
- (2) Splňuje-li podmínky nároku na pohřebné více osob, náleží tato dávka jen jednou, a to osobě, která uplatní nárok na dávku jako první. Nárok na pohřebné vzniká dnem pohřbení podle zvláštního právního předpisu^{48a}).
- (3) Podmínka trvalého pobytu a bydliště podle § 3 se nezjišťuje pro nárok na pohřebné, jestliže jde o dítě mrtvě narozené.

Pohřebné (§ 48 cit. zák.)

- (1) Výše pohřebného činí 5000 Kč.
- (2) Pohřebné se vyplatí jednorázově.

Nezaopatřené dítě (§ 11 cit. zák.)

- (1) Za nezaopatřené dítě se pro účely tohoto zákona považuje dítě do skončení povinné školní docházky, a poté, nejdéle však do 26. roku věku, jestliže
 - a) se soustavně připravuje na budoucí povolání (§ 12 až 15), nebo
 - b) se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, anebo
 - c) z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost. Posuzování zdravotního stavu pro účely tohoto zákona upravuje zákon upravující organizaci a provádění sociálního zabezpečení⁵⁸⁾
- (2) Po skončení povinné školní docházky se do 18. roku věku považuje za nezaopatřené dítě také dítě, které je vedeno v evidenci krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání a nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci.
- (3) Za nezaopatřené dítě nelze však považovat dítě, které je poživatelem invalidního důchodu z důchodového pojištění pro invaliditu třetího stupně.

Přestupky proti veřejnému pořádku – vidi řád pohřebiště

- Podle § 5 odst. 1 písm. i) cit. zák. se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že poruší podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních, pietních a jiných společenských akcí anebo v místech určených k rekreaci, turistice nebo pohřbívání.
- Právnícká nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že poruší podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních, pietních a jiných společenských akcí anebo v místech určených k rekreaci, turistice nebo pohřbívání [podle § 5 odst. 1 písm. i) cit. zák.].

§ 20 písm. c) zák. o pohřebnictví

- Provozovatel pohřebiště je povinen vést evidenci související s provozováním veřejného pohřebiště a vypraviteli pohřbu vystavit doklad o pohřbení obsahující číslo hrobu nebo hrobky, jméno, popřípadě jména, a příjmení zemřelého, místo a datum jeho narození, úmrtí, pohřbení a jednoznačnou identifikaci právnické nebo podnikající fyzické osoby, která pohřbení provedla; u jiných lidských pozůstatků vést evidenci v rozsahu identifikace jiných lidských pozůstatků.

Vedení evidence (§ 21 zák. o pohřebnictví)

- Evidence související s provozováním pohřebiště vedená podle § 20 písm. c) obsahuje následující údaje:
- a) jméno, popřípadě jména, a příjmení zemřelých, jejichž lidské ostatky jsou na pohřebišti uloženy,
- b) místo a datum jejich narození a úmrtí, pokud jsou známy,
- c) údaje o jiných lidských pozůstatcích v rozsahu identifikace jiných lidských pozůstatků,
- d) datum uložení lidských pozůstatků nebo lidských ostatků na pohřebišti včetně jejich exhumace, určení hrobového místa, hloubky pohřbení, druhu rakve, vložky do rakve nebo transportního vaku; u lidských ostatků druh a číslo urny a v případě vsypu i místo jejich uložení,
- e) záznam o nebezpečné nemoci, pokud lidské pozůstatky, které byly uloženy do hrobu nebo hrobky, byly touto nemocí nakaženy,
- f) jméno, popřípadě jména, příjmení, adresu místa trvalého pobytu a datum narození nájemce hrobového místa, jde-li o fyzickou osobu, nebo obchodní jméno, nebo obchodní firmu, sídlo a identifikační číslo osoby nájemce hrobového místa, jde-li o právnickou osobu,
- g) datum uzavření nájemní smlouvy a dobu trvání závazku včetně údajů o změně smlouvy,
- h) údaje o hrobce, náhrobku a hrobovém zařízení daného hrobového místa, včetně údajů o vlastníkovi, pokud je znám,
- i) údaje o skutečnosti uvedené v § 20 písm. d), pokud nastala,
- j) údaje o zákazu pohřbívání a době jeho trvání, pokud byl zákaz vydán,
- k) údaje o skutečnostech uvedených v § 20 písm. f) bodech 3 až 6, pokud nastaly, v případě rušení pohřebiště.

Vedení evidence (§ 21 zák. o pohřebnictví)

- Evidence související s provozováním pohřebiště podle § 20 písm. c) musí být vedena průkazně, pravdivě a čitelně ve formě svázané knihy. Zápisy se provádějí bez zbytečného odkladu.

Vedení evidence (§ 21 zák. o pohřebnictví)

- V § 6 odst. 1 zák. o matrikách je uvedeno, že: „zápisy se do matriční knihy provádějí rukopisně do předem svázaných knih“.
- Nad požadavek stanovený zákonem o pohřebnictví je zde stanovena podmínka jednak rukopisného zápisu a jednak, že kniha musí být svázána předem. V následujícím odstavci, tedy v § 6 odst. 2 je uvedeno: matriční události, matriční skutečnosti, změny a opravy se souběžně vedou pomocí výpočetní techniky.

Děkuji za pozornost

Použitá literatura

- Zák. č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů.
- Zák. č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách).
- Zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- Zák. č. 193/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.
- Zák. č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů.
- HENDRYCH, D. *Právní slovník: teorie veřejné správy*. 3., podstatně rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009.
- JEMELKA, L, PONDĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D. *Správní řád: komentář*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013.

Použitá literatura

- Zák. č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).
- Vyhl. č. 297/2012 Sb., o náležitostech Listu o prohlídce zemřelého, způsobu jeho vyplňování a předávání místům určení, a o náležitostech hlášení ukončení těhotenství porodem mrtvého dítěte, o úmrtí dítěte a hlášení o úmrtí matky (vyhláška o Listu o prohlídce zemřelého).
- Zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.
- ŠEŠINA, M. In ŠVESTKA, J. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019.
- MACKOVÁ, A. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016.
- MACH, J. a další *Zákon o zdravotních službách. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, ASPI, 2018.

Použitá literatura

- Rozsudek KS Ostrava ze dne 30. 8. 2011, sp. zn. 51 Co 243/2011.
- JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha III (zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních)*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2004, sp. zn. 21 Cdo 857/2004.
- Nález Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2018, sp. zn. II. ÚS 550/18.
- KOŽIAK, J. In. LAVICKÝ, P. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Zákon o veřejných rejstřících. Řízení nesporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015.
- Zák. č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.
- Zák. č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Použitá literatura

- ŠEJVL, J., VETEŠNÍK, P., VETEŠNÍKOVÁ, E. *Zákon o pohřebnictví. Zákon o válečných hrobech. Komentář. 2.*, podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020. 512 s.
- Holčapek, T. et Šustek, P. (2014). § 92 – *Ochrana těla po smrti. Komentář k novému občanskému zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer.
- Svoboda, K. (2014). § 628 – *(Promlčení práva uplatněného u příslušné osoby. Komentář k novému občanskému zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer.
- MMR (2022). Staženo z:
<https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/pohrebnictvi/socialni-pohrby/zakladni-informace>, dne 22.4.2022.